

# STATUS FOR VERNEVERDIGE KULTURMINNER I UTVALGTE KOMMUNER

Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram 2015-2019  
Melhus kommune  
Sør-Trøndelag fylke 2018

Dammann, Åse







Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)  
 Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo  
 Telefon: 23 35 50 00  
[www.niku.no](http://www.niku.no)

Tittel STATUS FOR VERNEVERDIGE KULTURMINNER I UTVALGTE KOMMUNER Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram 2015-2019 Melhus kommune Sør-Trøndelag fylke 2018	Rapporttype/nummer NIKU Oppdragsrapport 56/2019	Publiseringsdato 31.05.2019
	Prosjektnummer 1021229	Oppdragstidspunkt 2018
	Forsidebilde Firkanttun i Flå, Melhus kommune (16530013001-002). Foto: ÅD/NIKU 2018	
Forfatter(e) Dammann, Åse	Sider 46	Tilgjengelighet Begrenset
	Avdeling Bygning	

Prosjektleder Åse Dammann
Prosjektmedarbeider(e) Nils Aage Hafsal, Susanne Kaun
Kvalitetssikrer Joar Skrede

Oppdragsgiver(e) Riksantikvaren v/Lars Rogstad
---

<p><b>Sammendrag</b></p> <p>I denne rapporten beskrives tap, endringer og tilstand for verneverdige kulturminner og SEFRAK-registrerte bygninger eldre enn 1900 i Melhus kommune i Sør-Trøndelag fylke i perioden 2013-2018. Undersøkelsen er del av Riksantikvarens overvåkingsprogram «Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner», som gjennomføres ved kontrollregistrering i felt hvert femte år i 10 utvalgte kommuner. SEFRAK-bygninger i Melhus ble kontrollregistrert for fjerde gang i 2018. 27 % av SEFRAK-bygningene i det opprinnelige undersøkelsesgrunnlaget i Melhus har gått tapt siden 1980-tallet. Det årlige tapet i perioden 2013-2018 er på 0,7 %. 54 % av de gjenstående SEFRAK-bygningene er endret, 12 % er truet og 3 % er sterkt truet. Tilstanden var bedre for de verneverdige kulturminnene (12 % truet) enn for SEFRAK-bygningene uten tilsvarende vern (15 % truet).</p>
--

Emneord Kulturminne, verneverdig, SEFRAK, bygning, miljøovervåking, kontrollregistrering, tap, endring, tilstand, Melhus, Sør-Trøndelag
--

Avdelingsleder

Annika Haugen

## Forord

I denne rapporten presenteres oversikt over tap, tilstand og endring av SEFRAK-registrerte bygninger og verneverdige kulturminner i Melhus kommune, basert på feltkontroll i 2018 i Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram «Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner». Overvåkingsresultatene skal gi faktagrunnlag for målrettede tiltak i dagens og fremtidig kulturminneforvaltning. Analyser av tapsårsaker og forholdet mellom virkemiddelbruk og bevaringsgrad vil bli presentert i programmets sluttrapport i 2020.

NIKU takker for velvilje og hjelp fra huseiere, lokalbefolkning og kommuneforvaltning i forbindelse med feltarbeidet i Melhus kommune i 2018.

Kontaktperson hos Riksantikvaren er Lars Rogstad.

NIKU, mai 2019  
Åse Dammann

## Innholdsfortegnelse

Tabelloversikt.....	7
Figuroversikt .....	7
Ordforklaringer .....	8
<b>1 Sammenheng</b> .....	<b>10</b>
<b>2 Innledning</b> .....	<b>12</b>
<b>3 Datagrunnlag</b> .....	<b>13</b>
3.1 SEFRAK-bygninger.....	13
3.2 Kommunalt verneverdige kulturminner .....	13
3.3 Statlig listeførte bygninger .....	14
3.4 Listeførte kirker .....	14
3.5 Utvalgte kommuner.....	16
3.6 Tidsintervaller .....	16
3.7 Registreringsparametere.....	17
3.8 Analytiske kategorier.....	19
3.9 Datainnhenting, lagring og analyse.....	20
3.10 Datagrunnlag Melhus kommune 4. omdrev .....	20
<b>4 Samlet resultat – verneverdige kulturminner</b> .....	<b>22</b>
4.1 Kommunalt verneverdige kulturminner .....	22
4.2 Listeførte kirker .....	22
4.3 Vernet SEFRAK-bygninger .....	22
<b>5 Samlet resultat – SEFRAK-bygninger</b> .....	<b>23</b>
5.1 Tap pr omdrev.....	23
5.2 Akkumulert tap .....	23
5.3 Årlig tap.....	24
5.4 Tapsårsaker .....	24
5.5 Tilstand.....	24
5.6 Geografiske variasjoner.....	26
5.7 Samfunnssektor og sosial miljøsammenheng .....	26
5.8 A-B-C-endring.....	28
5.9 Annen endring .....	28
5.10 Sammenheng mellom tilstand og endring.....	30
5.11 Bygningskategorier .....	31
5.11.1 Bolighus/våningshus.....	33
5.11.2 Driftsbygninger .....	34
5.11.3 Mindre uthus.....	35
5.11.4 Utmarkshus .....	36
<b>6 Virkemidler for vern</b> .....	<b>37</b>
Kilder .....	39
Vedlegg 1: Samlet resultat 10 kommuner .....	40
Vedlegg 2: Detaljert resultat SEFRAK-bygninger Melhus .....	41
Vedlegg 3: Registreringsparametere og analytiske kategorier .....	43



## Tabelloversikt

Tabell 1 Opprinnelig antall SEFRAK-bygninger i 10 kommuner og antall undersøkte i 1.-4. omdrev	13
Tabell 2 Listeførte kirker i 10 undersøkte kommuner	14
Tabell 3 Karakteristikk og hovednæring i 10 undersøkte kommuner	16
Tabell 4 Befolkningsutvikling i 10 undersøkte kommuner	16
Tabell 5 Kontrollregistreringsår i 10 undersøkte kommuner	16
Tabell 6 Tap av SEFRAK-bygninger. 1.-4. omdrev	23
Tabell 7 Truete/sterkt truete SEFRAK-bygninger. 1.-4. omdrev	24
Tabell 8 Tap og tilstand fordelt på geografiske områder i Melhus. SEFRAK-bygninger	26
Tabell 9 A-B-C-endring – SEFRAK-bygninger. 1.-4. omdrev	28
Tabell 10 Annen endring – SEFRAK-bygninger. 4. omdrev	28
Tabell 11 Tap, tilstand og endring for bygningskategorier i SEFRAK	31
Tabell 12 Nøkkeltall tap av SEFRAK-bygninger. 10 kommuner. 1.-3. omdrev	40
Tabell 13 Nøkkeltall tap, tilstand og endring av SEFRAK-bygninger. 10 kommuner. 4. omdrev	40
Tabell 14 Nøkkeltall kommunalt verneverdige kulturminner	40
Tabell 15 Nøkkeltall statlig listeførte bygninger verneklasse 2	40
Tabell 16 Nøkkeltall listeførte kirker	40
Tabell 17 Detaljert resultat SEFRAK-bygninger. Bygningstyper og bygningskategorier	41
Tabell 18 Detaljert resultat SEFRAK-bygninger. Sosial miljøsammenheng	42
Tabell 19 Detaljert resultat SEFRAK-bygninger. Samfunnssektor	42
Tabell 20 Detaljert resultat SEFRAK-bygninger. Tettbygd/spredtbygd	42
Tabell 21 Detaljert resultat SEFRAK-bygninger. Geografiske områder	42
Tabell 22 Registreringsparametere i overvåkingsprogrammet	43
Tabell 23 Kategorier av vernestatus	43
Tabell 24 Kategorier av bygningstyper	44
Tabell 25 Kategorier av samfunnssektor	44
Tabell 26 Kategorier av sosial miljøsammenheng	44
Tabell 27 Geografiske kategorier i 10 kommuner	45

## Figuroversikt

Figur 1 Årlig tap av SEFRAK-bygninger i Melhus kommune i perioden 2013-2018	10
Figur 2 Kart over 10 undersøkte kommuner	15
Figur 3 Tap av SEFRAK-bygninger. Fra venstre: 1., 2., 3. og 4. omdrev	23
Figur 4 Akkumulert tap av SEFRAK-bygninger. Fra venstre 1., 2., 3. og 4. omdrev	23
Figur 5 Årlig tap av SEFRAK-bygninger. Fra venstre: 2., 3. og 4. omdrev	24
Figur 6 Andel truete/sterkt truete av 1038 gjenstående SEFRAK-bygninger. 4. omdrev	24
Figur 7 Tap og tilstand fordelt på geografiske områder. 1038 SEFRAK-bygn gjenstående 4. omdrev	26
Figur 8 A-B-C-endring – 1038 gjenstående SEFRAK-bygninger. 4. omdrev	28
Figur 9 Andel truete SEFRAK-bygninger av 559 endrete (øverst) og 472 uendrete (nederst)	30
Figur 10 Akkumulert tap fordelt på bygningstyper i SEFRAK. 1073 undersøkte i 4. omdrev	32
Figur 11 Tilstand fordelt på bygningstyper i SEFRAK. 1038 gjenstående i 4. omdrev	32
Figur 12 A-B-C-Endring fordelt på bygningstyper i SEFRAK. 1038 gjenstående i 4. omdrev	32
Figur 13 Tapte, truete og endrete «Bolighus/våningshus». 447 undersøkte i 4. omdrev	33

<b>Figur 14 Tapte, truete og endrete «Driftsbygninger». 144 undersøkte i 4. omdrev .....</b>	<b>34</b>
<b>Figur 15 Tapte, truete og endrete «Mindre uthus». 399 undersøkte i 4. omdrev .....</b>	<b>35</b>
<b>Figur 16 Tapte, truete og endrete «Utmarkshus». 49 undersøkte i 4. omdrev.....</b>	<b>36</b>

## Ordforklaringer

### SEFRAK-bygning

Bygning som inngår i SEFRAK-registeret, som er Riksantikvarens landsdekkende register over bygninger eldre enn 1900, samt yngre bygninger i nordlige områder. Bygningene er digitalt kartfestet via Matrikkelen. SEFRAK-registeret gir ikke vernestatus.

### Kommunalt verneverdige kulturminner

I dette overvåkingsprogrammet: Kulturminner regulert til bevaring i hensynssone etter plan- og bygningsloven, og kulturminner prioritert i kommunale kulturminneplaner.

### Listeførte kirker

Kirker som ikke er fredet, men som er vurdert av Riksantikvaren som viktige kulturminner og dermed underlagt særskilte saksbehandlingsregler etter kirkerundskrivet (Rundskriv T-3/00).

### Statlig listeført bygning verneklasse 2

Statlig eid bygning som ikke er forskriftsfredet, men som er vurdert som verneverdig i en statlig sektors landsverneplan. Bygningene kan vernes ved reguleringsplan.

### Omdrev

Kontrollperioder i overvåkingsprogrammet: Første omdrev (2000-2004), andre omdrev (2005-2009), tredje omdrev (2010-2014) og fjerde omdrev (2015-2019)

### Tap

Bygningstap: Når bygningen er borte, sammenrast eller flyttet til annet sted

### Tilstand

Bygningsteknisk tilstandsgrad: «Intakt», «Truet» eller «Sterkt truet»

### A-B-C-endring

Bygningens endringsgrad: «A-endring» (stor volumendring), «B-endring» (mindre volumendring), «C-endring» (overflateendring)

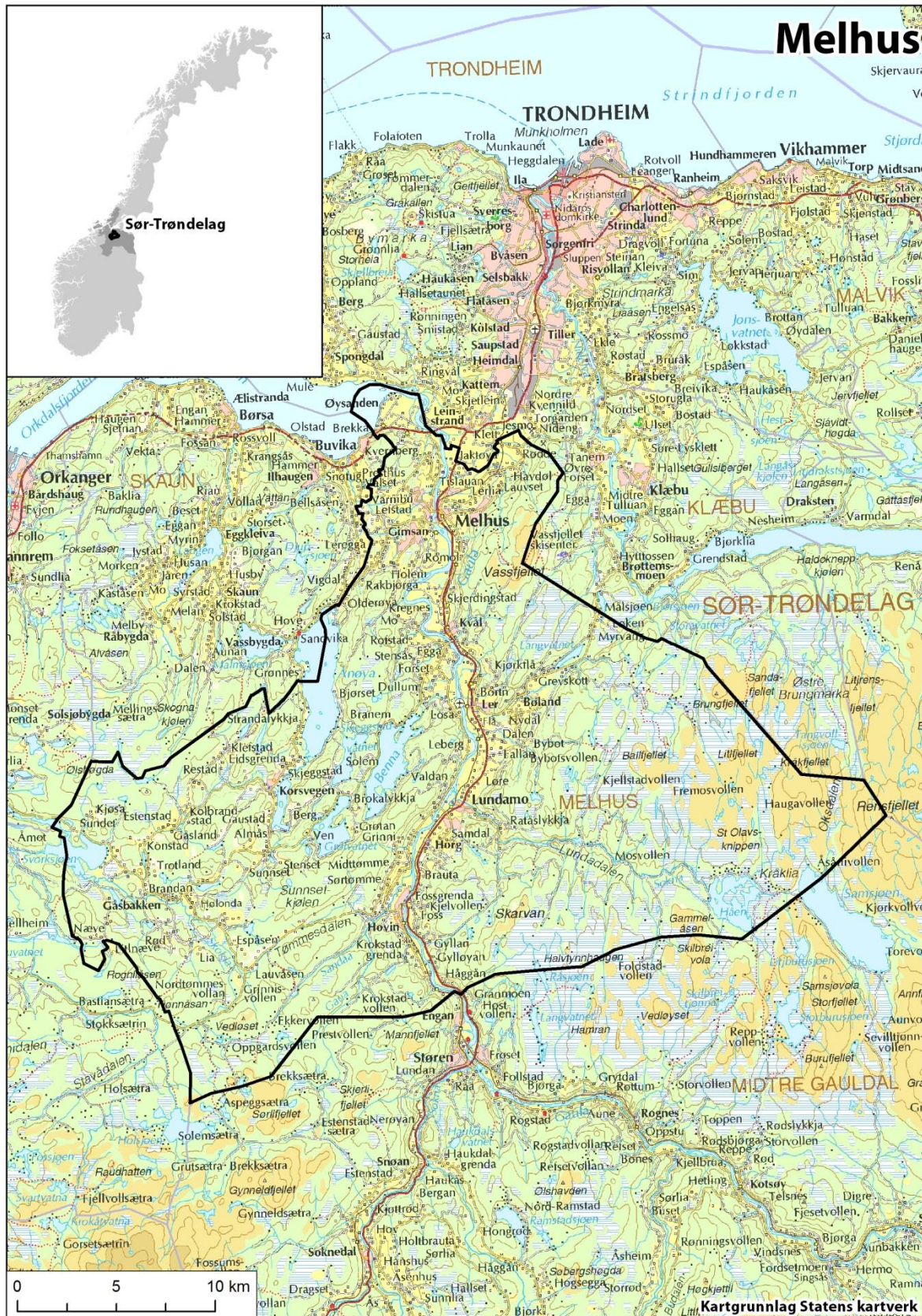
### Annen endring

Bygningsendring: «Deler av hus revet», «Tilbakeført til eldre uttrykk», «Dokumentert stilhistorisk tilbakeført»

### Askeladden

Riksantikvarens database over fredete kulturminner og kulturmiljøer i Norge







## 1 Sammendrag

«Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner» er Riksantikvarens miljøovervåkningsprogram for verneverdige kulturminner og SEFRAK-registrerte bygninger eldre enn 1900. Ved feltkontroll skal det skaffes oversikt over tap, endring og tilstand for kulturminner i ti kommuner: Bø, Flora, Kautokeino, Melhus, Nittedal, Nord-Aurdal, Saltdal, Samnanger, Sandnes og Tromsø.

### Effekten av vern

Undersøkelseresultatene i Melhus i 2018 viser at tilstanden var gjennomsnittlig noe bedre for de verneverdige kulturminnene enn for SEFRAK-bygninger uten tilsvarende vern. 12 % av de verneverdige kulturminnene var truet, mens 15 % av SEFRAK-bygningene uten tilsvarende vern var truet.

### Samlet resultat SEFRAK-bygninger

1073 SEFRAK-bygninger ble undersøkt i Melhus i 2018. 3 % var tapt siden 2013, som betyr et årlig gjennomsnittstap på 0,7 %. Tapsandelen har vært stabil siden 2003. Akkumulert tap av SEFRAK-bygninger siden SEFRAK-registreringen på 1990-tallet er på 27 %. 12 % av bygningene er truet av forfall og 3 % sterkt truet. Andelen bygninger i god stand har sunket, fra 95 % i første omdrev til 85 % i fjerde, noe som kan bety økt tapstakt i årene fremover. 4 % har større volumendringer, 21 % har mindre volumendringer og 28 % har overflateendringer. Endringsandelen har økt i alle omdrev.



Figur 1 Årlig tap av SEFRAK-bygninger i Melhus kommune i perioden 2013-2018

### Ulike bygningskategorier

Fem hovedkategorier av SEFRAK-bygninger er undersøkt i Melhus: «Bolighus/våningshus», «Driftsbygninger», «Mindre uthus», «Utmarkshus» og «Andre hustyper». Driftsbygninger og mindre uthus har høyest akkumulert tapsandel (42 % og 31 %). Tapet av store driftsbygninger har sunket siden forrige omdrev (fra 6 % til 3 %), men det er mye forfall på de gjenstående (28 % truet/sterkt truet mot 15 % i gjennomsnitt), så man kan forvente økt tapstakt fremover. Bolighus/våningshus har lavere tapsandel (18 % akkumulert og 2 % i fjerde omdrev) og mindre forfall (11 % truede/sterkt truede mot 15 % totalt), men en relativt høy andel av boligene er endret (73 % mot 54 % totalt). Flest volumendringer har boliger og store driftsbygninger (43 % og 25 %) noe som tyder på brukstilpasninger.

### Geografiske variasjoner

I første, tredje og fjerde omdrev har tapsandelen vært høyest i tettbygde områder av Melhus. Av de geografiske områdene Flå, Horg, Hølonde og Melhus, er det Horg (sør-øst i kommunen) som har minst tap. Hølonde (sør-vest) er området med mest forfall på de gjenstående bygningene.



Venstre: Våningshuset på Gyllsagen er en av til sammen 1073 SEFRAK-bygninger eldre enn 1900 som ble feltregistrert i Melhus kommune i 2018 (16530020021). Høyre: Prestegårdslåna (gul bygning) ved Melhus kirke er fredet og inngår derfor ikke i kontrollen av SEFRAK-registrerte bygninger. Både låna og Melhus kirke inngår imidlertid i kontrollen av verneverdige kulturminner i overvåkingsprogrammet. Foto: ÅD/NIKU 2018



Venstre: To bruer inngår i overvåkingen av verneverdige kulturminner: Gaulfossbrua og Valdum bru i Horg. Gaulfossbrua er en steinhvelvbru fra 1922, og Valdum bru (foto) er en stor fagverksbru fra 1935. Høyre: 14 av de verneverdige kulturminnene som ble kontrollregistrert i Melhus i 2018 er bautaer over historiske hendelser og personer, blant annet bautaen til minne om pressemann og arbeiderpartipolitiker Martin Tranmæl, født i Melhus i 1879. Foto: ÅD/NIKU 2018



Feltkontrollen av verneverdige kulturminner omfattet 70 bygninger, blant annet den nyoppførte stavkirken på Kolbrandstad (venstre), som er en kopi av en middelaldersk stavkirke. Kirken ble bygd på dugnad på lokalt initiativ og sto ferdig i 1997. To verneverdige kraftstasjoner fra 1900-tallet inngår også i overvåkingsprogrammet: Lofossen fra 1914 og Sagbergfossen fra 1916 (bilde til høyre). Foto: ÅD/NIKU 2018

## 2 Innledning

### Riksantikvarens miljøovervåking

«Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner» er Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram (MOV-program) for verneverdige kulturminner. I programmet følges tap, tilstand og endringer av kulturminner over tid, ved innsamling av registreringsdata i lange tidsserier. Overvåkingsresultatene skal gi indikasjon på om vi når de nasjonale miljømålene på kulturminnefeltet, samtidig som resultatene skal danne kunnskapsgrunnlag for målrettede tiltak i kulturminneforvaltningen. Riksantikvaren ønsker konkrete anbefalinger for fremtidig kulturminneforvaltning, basert på analyseresultatene.

### Eldre bygninger og verneverdige kulturminner

Overvåkingsprogrammet gjennomføres ved feltkontroll av verneverdige kulturminner i ti kommuner: Kautokeino og Nord-Aurdal (2015), Nittedal og Tromsø (2016), Saltdal og Sandnes (2017), Flora og Melhus (2018) og Bø i Telemark og Samnanger (2019). I tillegg til verneverdige kulturminner omfatter programmet et stort antall SEFRAK-registrerte bygninger eldre enn 1900, slik at undersøkelsen også gir opplysninger om tilstandsutviklingen for den eldre bygningsmassen, uavhengig av verneverdi. Kontrollkommunene skal vise et tverrsnitt av Norge, geografisk og samfunnsmessig.

### Tapsårsaker og virkemidler for vern

Riksantikvaren ønsker på denne måten å gjennomføre en bredt anlagt miljøovervåking, for å ta høyde for fremtidige problemstillinger på kulturminnefeltet. På grunnlag av de innsamlede registreringsdataene i overvåkingsprogrammet skal årsaker til bygningstap analyseres, samt forholdet mellom virkemiddelbruk og bevaringsgrad belyses. Analyser av tapsårsaker og forholdet mellom virkemiddelbruk og bevaringsgrad vil bli presentert i programmets sluttrapport i 2020.

### Fra «Gamle hus» til «Verneverdige kulturminner»

«Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner» er en videreføring av overvåkingsprogrammet «Gamle hus da og nå 2000-2014», hvor SEFRAK-bygninger i 18 kommuner ble undersøkt i tre omdrev med femårsintervaller. Fra 2015 ble antallet kommuner redusert til ti, samtidig som programmet ble utvidet til også å omfatte kommunalt verneverdige kulturminner, statlig listeførte bygninger verneklasse 2 og listeførte kirker.

### Kontrollregistrering i Melhus kommune

Kontrollregistrering av SEFRAK-bygninger i Melhus kommune er gjennomført i 2003, 2008, 2013 og 2018. Kontrollregistrering av verneverdige kulturminner og listeførte kirker ble gjennomført for første gang i 2018.

### Rapportens oppbygging

I kapittel 3 presenteres metode for datainnsamling og analyse. Overvåkingsresultatene presenteres i kapittel 4 og 5, og i kapittel 6 presenteres virkemidler for bevaring av kulturminner i Melhus kommune.



### 3 Datagrunnlag

Datagrunnlaget i overvåkingsprogrammet er innsamlete registreringsdata fra feltkontroll av fire kulturminnegrupper: «SEFRAK-bygninger», «Kommunalt verneverdige kulturminner», «Statlig listeførte bygninger verneklasse 2» og «Listeførte kirker». Feltkontrollen gjennomføres i ti utvalgte kommuner med femårsintervaller.

#### 3.1 SEFRAK-bygninger

«SEFRAK-bygninger» er bygninger som inngår i Riksantikvarens SEFRAK-register. SEFRAK (SEkretariatet For Registrering Av faste Kulturminner) ledet fra 1975 til 1995 en landsomfattende feltregistrering av alle bygninger eldre enn 1900. I områder der krigshandlinger eller bybranner hadde ødelagt eldre bebyggelse, ble også nyere bygninger registrert. Ca 500 000 objekter ble registrert med foto, kartfesting og oppmåling. Deler av informasjonen ble digitalisert og koblet til Matrikkelen. I 1989 ble SEFRAK nedlagt som sekretariat og ansvarsområdet overført til Riksantikvaren. SEFRAK-registrering innebærer ingen formell vernestatus, men SEFRAK-registeret blir brukt som verktøy i kulturminneforvaltningen og som kulturhistorisk kildemateriale.<sup>1</sup> Fra det opprinnelige antallet på 10 790 SEFRAK-registrerte objekter i de ti kontrollkommunene, ble 3 332 objekter trukket fra ved oppstart av første omdrev: 1900-talls bygninger, ruiner og svært utilgjengelig beliggende bygninger. Undersøkelsergrunnlaget i første omdrev av MOV-programmet var på 7 458 SEFRAK-bygninger eldre enn 1900. Antall bygninger som undersøkes i fjerde omdrev er 5 628.

**Tabell 1 Opprinnelig antall SEFRAK-bygninger i 10 kommuner og antall undersøkte i 1.-4. omdrev**

KOMMUNE	OPPRINNELIG REG	1900-TALLS	RUINER	UKJENTE	1. OMDREV	2. OMDREV	3. OMDREV	4. OMDREV
Bø	1053	78	151	21	803	692	663	642
Flora	810	18	92	14	686	634	603	576
Kautokeino	81	36	0	5	40	23	20	19
Melhus	1586	91	42	23	1429	1142	1104	1073
Nittedal	525	135	2	37	351	276	260	249
Nord-Aurdal	1832	91	88	303	1350	1177	1115	1069
Saltdal	745	104	147	31	464	391	373	353
Samnanger	921	241	184	28	468	366	345	322
Sandnes	1231	286	128	36	781	546	513	484
Tromsø	2006	794	47	78	1086	934	894	841
<b>Totalt</b>	<b>10790</b>	<b>1874</b>	<b>881</b>	<b>576</b>	<b>7458</b>	<b>6181</b>	<b>5890</b>	<b>5628</b>

#### 3.2 Kommunalt verneverdige kulturminner

«Kommunalt verneverdige kulturminner» er i dette MOV-programmet definert som kulturminner prioritert i kommunens kulturminneplan, samt kulturminner regulert til bevaring i hensynssone etter plan- og bygningsloven (pbl § 12-7.6, tidl § 25.6). Hensynssone bevaring brukes for å verne objekter og områder som har lokal og regional kulturminneverdi. Kommunalt verneverdige kulturminner implementeres i overvåkingsprogrammet fra og med andre året av fjerde omdrev (2016). For Kautokeino og Nord-Aurdal, som ble undersøkt i 2015, vil kommunalt verneverdige kulturminner bli implementert fra femte omdrev. Antall kommunalt verneverdige kulturminner vil være fleksibelt. Ved hvert nytt omdrev skal undersøkelsesgrunnlaget utvides med objekter som har blitt vernet eller prioritert siden forrige omdrev. Objekter som har mistet vernestatus siden forrige omdrev, skal tas med videre i undersøkelsen.

<sup>1</sup> Riksantikvarens hjemmeside, lest 24.02.16: <http://www.riksantikvaren.no/Veiledning/SEFRAK-registeret>

### 3.3 Statlig listeførte bygninger

«Statlig listeførte bygninger verneklasse 2» er statlig eide bygninger som ikke er forskriftsfredet, men som er vurdert som verneverdige i den statlige sektorens landsverneplan. I forbindelse med arbeidet med statlige landsverneplaner har alle statlige sektorer vurdert sine eiendommer med hensyn til kulturhistorisk verdi. Eiendommene med høyest verneverdi er plassert i verneklasse 1 og er forskriftsfredet av Riksantikvaren.<sup>2</sup> «Statlig listeførte bygninger verneklasse 2» er eiendommer som sektoren vurderer som verneverdige og vil verne på annen måte. Riksantikvaren har oppfordret kommunene og de statlige sektorene til å samarbeide om å gi bygninger i verneklasse 2 et formelt vern gjennom kommuneplan og reguleringsplan. Antallet statlig listeførte bygninger verneklasse 2 i MOV-programmets undersøkelsesgrunnlag er 12. Alle ligger i Tromsø kommune.

### 3.4 Listeførte kirker

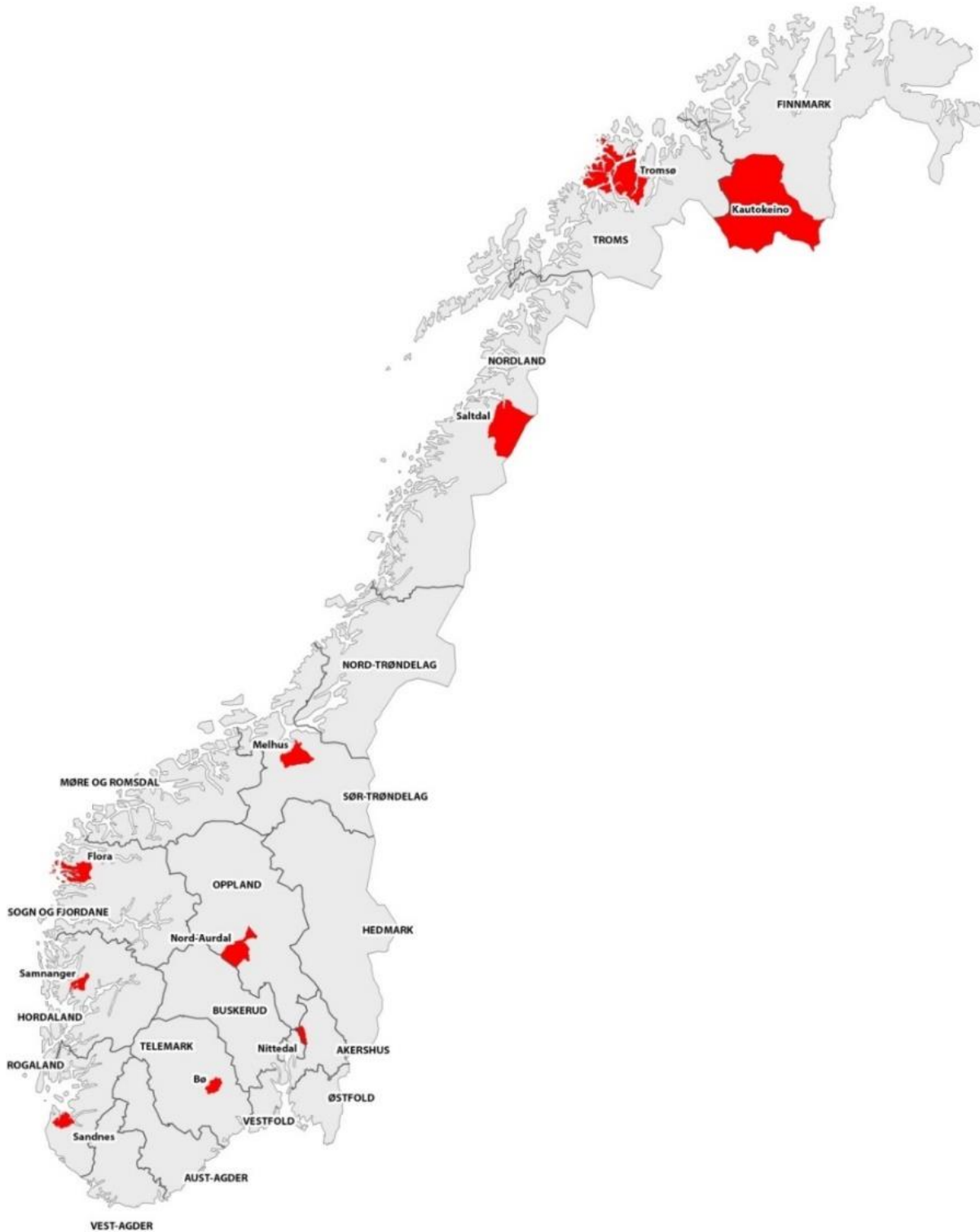
«Listeførte kirker» er kirker som ikke er fredet etter kulturminneloven, men som er vurdert av Riksantikvaren som viktige kulturminner. De listeførte kirkene er underlagt særskilte saksbehandlingsregler i henhold til kirkerundskrivet.<sup>3</sup> Blant annet skal Riksantikvaren uttale seg i saker som gjelder endring av listeførte kirker, før biskopen fatter vedtak etter kirkeloven. Listeførte kirker omfatter både automatisk listeførte kirker (oppført 1650-1850) og listeførte kirker (oppført etter 1850). Antallet listeførte kirker i undersøkelsesgrunnlaget er 19, fordelt på ni av de ti kontrollkommunene.

Tabell 2 Listeførte kirker i 10 undersøkte kommuner

KOMMUNE	BYGNINGS NR	ASKELOADEN ID	LISTEFØRT KIRKE	FØR/ETTER 1850
Bø	165679687	83994-1	Bø kyrkje, Bø i Telemark	Etter 1850
Flora	176628685	84076-1	Eikefjord kyrkje	1650-1850
Melhus	184496941	84694-3	Hølonda kirke	1650-1850
Melhus	184528053	84631-3	Horg kirke	Etter 1850
Melhus	184539284	84169-2	Flå kirke, Sør-Trøndelag	1650-1850
Melhus	184567334	84936-2	Melhus kirke	Etter 1850
Nittedal	151068235	85136-2	Nittedal kirke	Etter 1850
Nord-Aurdal	158022575	85015-1	Strand kyrkje, Svenes i Nord-Aurdal	1650-1850
Nord-Aurdal	158025671	85478-2	Skrautvål kyrkje	1650-1850
Nord-Aurdal	158071266	83813-1	Aurdal kirke	1650-1850
Saltdal	188763677	85929-1	Øvre Saltdal kirke	Etter 1850
Saltdal	188781705	85364-3	Saltdal kirke	Etter 1850
Samnanger	194727836	85366-3	Samnanger kyrkje	Etter 1850
Sandnes	170085434	84704-3	Høyland kirke	1650-1850
Sandnes	170182324	84692-1	Høle kyrkje	Etter 1850
Tromsø	190603881	84091-1	Elverhøy kirke	1650-1850
Tromsø	190658880	85670-1	Tromsø domkirke	Etter 1850
Tromsø	190686078	85668-1	Tromsdalen kirke, Ishavskatedralen	Etter 1850
Tromsø	190771458	84575-3	Hillesøy kirke	Etter 1850

<sup>2</sup> FOR-2011-11-09-1088: Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer, kap 1

<sup>3</sup> Rundskriv T-3/00 fra Kirke- utdannings og forskningsdepartementet og Miljøverndepartementet



Figur 2 Kart over 10 undersøkte kommuner

### 3.5 Utvalgte kommuner

De ti kontrollkommunene utgjør en geografisk og samfunnsmessig bredde og skal vise et tverrsnitt av Norge. Utvalget er gjort av Riksantikvaren, med utgangspunkt i SSBs kommunekarakteristikker.<sup>4</sup>

**Tabell 3 Karakteristikk og hovednæring i 10 undersøkte kommuner**

KOMMUNE	FYLKE	KARAKTERISTIKK	NÆRING
Bø	Telemark	Østlandet, innland, regionsenter	Jordbruk, skogbruk, skoler, turisme
Flora	Sogn og Fjordane	Vestlandet, kyst, innland, by	Industri, oppdrettsnæring
Kautokeino	Finnmark	Nord-Norge, innland, samisk	Reindrift, reinproduksjon
Melhus	Sør-Trøndelag	Midt-Norge, innland, bynært	Arbeidspendling, landbruk, service
Nittedal	Akershus	Østlandet, innland, bynært	Industri, service, skogbruk
Nord-Aurdal	Oppland	Østlandet, innland	Landbruk, service, turisme
Saltdal	Nordland	Nord-Norge, innland, kyst	Industri, handel, jordbruk, service, skoler
Samnanger	Hordaland	Vestlandet, kyst, bynært	Arbeidspendling, industri, jordbruk
Sandnes	Rogaland	Sørvest-Norge, kyst, innland, by	Handel, industri, jordbruk, service
Tromsø	Troms	Nord-Norge, kyst, innland, by	Handel, offentlig virksomhet, service

**Tabell 4 Befolkningsutvikling i 10 undersøkte kommuner**

KOMMUNE	KONTROLLÅR	1. OMD	UTV	2. OMD	UTV	3. OMD	UTV	4. OMD	UTV	3. OMD-2040	FREMSKREVET 2040
Bø	2004/09/14/19	5200	6 %	5500	6 %	5834				38 %	8049
Flora	2003/08/13/18	11392	0 %	11408	3 %	11697	2 %	11944		14 %	13321
Kautokeino	2000/05/10/15	3150	-5 %	2997	-2 %	2935	-1 %	2914		-10 %	2653
Melhus	2003/08/13/18	13579	6 %	14457	8 %	15679	6 %	16546		31 %	20543
Nittedal	1994/2006/11/16			19722	7 %	21165	8 %	22857		39 %	29339
Nord-Aurdal	2000/05/10/15	6500	-1 %	6442	-1 %	6402	1 %	6466		8 %	6910
Saltdal	2002/07/12/17	4863	-4 %	4688	0 %	4710	0 %	4703		-7 %	4393
Samnanger	2004/09/14/19	2300	4 %	2400	2 %	2436				5 %	2554
Sandnes	2002/07/12/17	54929	10 %	60507	12 %	67814	12 %	76169		54 %	104244
Tromsø	2001/06/11/16	59000	8 %	63596	7 %	68239	8 %	73480		23 %	83728

### 3.6 Tidsintervaller

Kontrollregistreringen startet i år 2000 og gjennomføres hvert femte år, med to kommuner i året i fast syklus.<sup>5</sup> SEFRAK-bygninger kontrollregistreres for fjerde gang, de øvrige for første gang.

**Tabell 5 Kontrollregistreringsår i 10 undersøkte kommuner**

KOMMUNE	SEFRAK REG	CA ANTALL ÅR	1. OMD	ANTALL ÅR	2. OMD	ANTALL ÅR	3. OMD	ANTALL ÅR	4. OMD
Kautokeino	1980-1988	15	2000	5	2005	5	2010	5	2015
Nord-Aurdal	1977-1990	17	2000	5	2005	5	2010	5	2015
Nittedal	1973-1974	20	1994	12	2006	5	2011	5	2016
Tromsø	1978-1993	16	2001	5	2006	5	2011	5	2016
Saltdal	1983-1996	12	2002	5	2007	5	2012	5	2017
Sandnes	1979-1984	20	2002	5	2007	5	2012	5	2017
Flora	1992-1993	11	2003	5	2008	5	2013	5	2018
Melhus	1978-1992	18	2003	5	2008	5	2013	5	2018
Bø	1984-1988	18	2004	5	2009	5	2014	5	2019
Samnanger	1979-1986	21	2004	5	2009	5	2014	5	2019

<sup>4</sup> Statistisk sentralbyrås hjemmeside, lest 28.03.19: <http://statbank.ssb.no/statistikkbanken>

<sup>5</sup> Unntaket er Nittedal kommune, hvor første kontrollregistrering ble gjennomført i 1994, og andre i 2006



### 3.7 Registreringsparametere

Ved feltkontroll registreres tap, tapsårsak, tilstand og endring for alle objekter i undersøkelsen. Feltkontrollen er utvendig og visuell og ikke basert på intervju med eier. Kontrollregistreringen omfatter ikke vurdering av kulturminneverdi eller endringenes kvalitet. Registreringsparameterne for MOV-programmet ble definert ved oppstart av «Gamle hus da og nå» i år 2000, og deretter supplert i tredje omdrev.<sup>6</sup>

#### Tap

Med tap menes at bygningen er borte eller at forfallet er kommet så langt at bygningen må anses som tapt. Flytting til annet sted registreres også som tap i undersøkelsen.

#### Står

Når endringsgraden ikke kan fastslås, registreres bygningen som «Står». Årsaken til at endringsgrad ikke kan fastslås kan være manglende eller uklare foto fra den opprinnelige SEFRAK-registreringen. I enkelttilfeller er bygningen ikke befart, fordi den er svært vanskelig tilgjengelig. Registreringen er da basert på muntlige opplysninger.

#### Gjenoppstått

«Gjenoppstått» er én av registreringsparameterne for bygningsstatus. Så langt er ingen bygninger registrert som gjenoppstått, fordi tapte bygninger tas ut av undersøkelsesgrunnlaget for hvert omdrev.

#### Tapsårsak

Hvis tapsårsaken ikke kan fastslås med høy grad av sikkerhet, registreres tapsårsak som ukjent. Fra tredje omdrev er en større andel av tapene registrert med ukjent tapsårsak, sammenlignet med første og andre omdrev. Årsaken til dette kan være at feltarbeiderne i første og andre omdrev har intervjuet flere av eierne.

#### Tilstand

Bygningsteknisk tilstandsgrad vurderes som «Intakt», «Truet» eller «Sterkt truet». Vurderingen er basert på bygningens beskaffenhet på tidspunktet for registrering og skal ikke være påvirket av andre forhold, som forfall og gjengroing i omgivelsene, eller eiers opplysninger om at bygningen skal rives eller istandsettes. Erfaringen viser at slike momenter lett kan spille inn som vurderingsgrunnlag i den flytende overgangen mellom «Truet» og «Sterkt truet». Tilstandsgraden ble opprinnelig registrert som «Sterkt truet» eller «Intakt», men ble supplert med «Truet» som ny parameter fra tredje omdrev. Denne endringen kan gi avvik i resultatene, sammenlignet med de første omdrevene. Resultatene kan tyde på at det nå skal mer til for å registrere en bygning både som «Sterkt truet» og «Intakt».

#### A-B-C-endring

Endringsgrad vurderes på bakgrunn av svart-hvitt-foto på skjemaene fra den opprinnelige SEFRAK-registreringen. Endringer registreres som «A-endring» (stor volumendring), «B-endring» (mindre volumendring) eller «C-endring» (overflateendring). Tap av autentisitet på detaljnivå, ved skifting av elementer av nyere dato, eller ved noenlunde uendret visuelt uttrykk, registreres ikke som endring. Uviss eller ukjent endringsgrad registreres som «Står». Endringenes kvalitet vurderes ikke.

---

<sup>6</sup> Detaljert beskrivelse av registreringsparametere i vedlegg 3

### Annen endring

Endringer ble opprinnelig registrert kun som «A-B-C-endring», men ble supplert med «Deler av bygning revet», «Tilbakeført til eldre uttrykk» og «Dokumentert stilhistorisk tilbakeført», som nye parametere fra tredje omdrev. For å ivareta sammenligningsgrunnlaget med tidligere omdrev, blir alle endrete bygninger registrert som «A-B-C-endret», mens de nye kategoriene blir registrert i tillegg. Bygningene vil bare unntaksvis bli registrert som «Dokumentert stilhistorisk tilbakeført», ettersom slike opplysninger i praksis krever både kildesøk og intervju med eier, som ikke inngår i feltkontrollen i dette oppdraget.

### Registreringsparametere for verneverdige kulturminner

Ettersom «Verneverdige kulturminner» ble innført som ny kontrollgruppe i MOV-programmet fra fjerde omdrev, er det kun tilstandsgraden som registreres i dette omdrevet, mens tap og endring vil bli registrert fra femte omdrev, basert på registreringsfoto fra fjerde omdrev.



Venstre: Stabburet ble registrert som uendret i 2013. Høyre: I 2018 var bygningen utvidet med inngangsparti og ny fløy og ble registrert med A-endring (større volumendring) (16530015036). Foto: ÅD/NIKU 2013 og ÅD/NIKU 2018



Sommersstue/masstubygning før og etter istandsetting. Venstre: I 2013 ble masstubygningen registrert som uendret. Høyre: I 2018 var huset istandsatt med utvidet inngangsparti og ble registrert med B-endring (mindre volumendring) (16530016039). Foto: ÅD/NIKU 2013 og ÅD/NIKU 2018



### 3.8 Analytiske kategorier

Det er definert faste kategorier for å analysere innsamlete registreringsdata i overvåkingsprogrammet.<sup>7</sup> Kategoriene under «Bygningstype», «Samfunnssektor», «Sosial miljøsammenheng» og «Bygningsalder» er basert på systematikken i SEFRAK-registeret, hvor bygningene er registrert med tallkoder for en rekke underkategorier.<sup>8</sup>

#### Bygningstyper

Bygningskategoriene i undersøkelsen er basert på bygningstyper i SEFRAK-registeret. Bygningstypene er standardiserte for alle kommunene og fanger ikke opp lokale variasjoner av bygningsbenevning.

#### Samfunnssektor

Basert på kategorier i SEFRAK-registeret, med utgangspunkt i bygningens opprinnelige funksjon og formål.

#### Sosial miljøsammenheng

Basert på kategorier i SEFRAK-registeret, med utgangspunkt i bygningens opprinnelige funksjon og formål.

#### Geografiske variasjoner

Hensiktsmessige geografiske områder, samt tettbygde og spredtbygde områder er definert med utgangspunkt i de geografiske kretsene i SEFRAK-registeret.

#### Vernestatus

Vernestatus for de undersøkte bygningene/kulturminnene er registrert fra og med tredje omdrev. Hvert objekt kan være omfattet av flere typer vern. Objektene vernestatus er innhentet i de individuelle kontrollårene, fra planavdeling og kartløsninger i kontrollkommunene, og fra Riksantikvarens kulturminnedatabase Askeladden. Tidspunktet for vern blir registrert, slik at man kan analysere tapsutviklingen før og etter vern. Fredete bygninger ble opprinnelig utelatt ved oppstart av SEFRAK-overvåkingen. Undersøkelingsgrunnlaget omfatter imidlertid både automatisk fredete samiske bygninger, og SEFRAK-bygninger som er fredet etter oppstart av overvåkingsprogrammet.



Venstre: I fjerde omdrev var det mer tap av SEFRAK-bygninger i tettbygde kretser langs E6 enn i spredtbygde områder (5 % mot 3 %) (16530029037). Høyre: På de gjenstående bygningene var det mest forfall i spredtbygde kretser sør-vest i kommunen (24 % truet) (16530029020). Foto: SK/NIKU 2018 og ÅD/NIKU 2018

<sup>7</sup> Detaljert beskrivelse av analytiske kategorier i vedlegg 3

<sup>8</sup> Riksantikvaren 1979: Registrering av faste kulturminner i Norge. C Kodeliste for registrering av hus, rubrikk 28

### 3.9 Datainnhenting, lagring og analyse

#### Datainnhenting

Registrering av tap, tapsårsak, tilstand og endring blir gjennomført ved feltkontroll i barmarksesongen. Feltregistreringen er utvendig og visuell. Alle objektene blir fotografert. Alle registreringsdata blir innført i en felles Excel-tabell (MOV-tabellen), sammen med grunndata fra Matrikkelen, SEFRAK-registeret og andre databaser. Foto av de undersøkte kulturminnene merkes med SEFRAK-nummer, bygningsnummer eller adresse. Foto av de listeførte kirkene merkes med navn på kommune og kirke. Feil kartfestinger meldes til Riksantikvaren, som tar ansvar for kartretting.

#### Datalagring

Registreringsdata og foto lagres hos Riksantikvaren og NIKU. Alle undersøkte objekter, med status- og tilstandsdata, blir lagt i Riksantikvarens kulturminnedatabase Askeladden. Intensjonen er at Askeladden skal være en felles database for faste kulturminner med alle typer vern, og at den skal kunne fungere som verktøy for kommunenes oppfølging av verneverdige kulturminner.

#### Analyse

Det innsamlete datamaterialet analyseres ved hjelp av fast definerte registreringsparametere og analytiske kategorier. Analyseresultatene fremkommer ved bearbeiding i Excel.

#### Kartverk

Som grunnlag for feltregistrering og analyser lager NIKU digitale kartverk i ArcGIS for hver kommune, basert på kartgrunnlag fra Kartverket. Data for de undersøkte kulturminnene legges inn sammen med detaljerte kartdata (FKB) for kommunene. De undersøkte SEFRAK-bygningene kartfestes ved hjelp av objektenes unike SEFRAK-ID. SEFRAK-ID-ene i MOV-tabellen kobles mot eksisterende digital kartfesting av SEFRAK-bygninger i Matrikkelen. Kartuttrekket er levert av Riksantikvaren. Statlig listeførte bygninger, listeførte kirker og kommunalt verneverdige bygninger kartfestes ved hjelp av bygningsnummer. Verneverdige kulturminner uten bygningsnummer lokaliseres ved hjelp av kartverk i ulike databaser, som Askeladden, Kulturminnesøk, kommunenes kartløsninger, Se eiendom, eller ved muntlig informasjon. Disse objektene kartfestes individuelt ved innlegging i Askeladden.

### 3.10 Datagrunnlag Melhus kommune 4. omdrev

Undersøkellesgrunnlaget for Melhus kommune i 2018 besto av følgende 1097 objekter:

#### SEFRAK-bygninger

1073 SEFRAK-bygninger eldre enn 1900 (69 er samtidig kommunalt verneverdige)

#### Kommunalt verneverdige kulturminner

89 kommunalt verneverdige kulturminner (69 av disse inngår i SEFRAK-kontrollen), som alle er prioritert i kommunens kulturminneplan. De kommunalt verneverdige kulturminnene omfatter 70 bygninger, 14 bautaer og minnesteiner, 2 kraftstasjoner, 2 bruer og 1 nybygd stavkirke. Gravfelt, hustufter, spor etter kull- og tjærebrenning, veistrekninger, myrområder og svært avsidesliggende objekter er av metodiske hensyn ikke tatt med i undersøkelsesgrunnlaget.

#### Listeførte kirker

Fire listeførte kirker: Flå kirke, Hølonda kirke, Horg kirke og Melhus kirke





SEFRAK-registrert trønderlån på Øyås i Melhus kommune, med utsikt over karakteristisk jordbrukslandskap. 96 % av de undersøkte SEFRAK-bygningene i Melhus lå i landbruksområder (16530001056). Foto: ÅD/NIKU 2018



Melhus kirke er listeført av Riksantikvaren og inngår i kontrollen av verneverdige kulturminner i overvåkingsprogrammet. Alle fire listeførte kirker i Melhus ble registrert i god stand. Foto: ÅD/NIKU 2018

## 4 Samlet resultat – verneverdige kulturminner

Undersøkelsesresultatene i Melhus i 2018 viser at tilstanden var noe bedre for de verneverdige kulturminnene enn for SEFRAK-bygninger uten tilsvarende vern. 12 % av de verneverdige kulturminnene var truet, mens 15 % av SEFRAK-bygningene uten tilsvarende vern var truet.

### 4.1 Kommunalt verneverdige kulturminner

89 kommunalt verneverdige kulturminner (prioritert i kulturminneplan) ble undersøkt. 11 ble registrert som truet (12 %).

### 4.2 Listeførte kirker

De fire listeførte kirkene som ble undersøkt, Flå kirke, Hølonda kirke, Horg kirke og Melhus kirke, var alle i god stand.

### 4.3 Vernet SEFRAK-bygninger

1073 SEFRAK-bygninger ble undersøkt. For å analysere effekten av ulike typer vern, er bygningenes vernestatus inndelt i følgende kategorier: «Fredet etter kulturminneloven (kml)», «Vernet etter plan- og bygningsloven (pbl)», «Andre planer og retningslinjer med bevaringsformål» og «LNF-områder». Hver bygning kan være omfattet av flere typer vern.

#### Fredet etter kulturminneloven

Én av de undersøkte SEFRAK-bygningene er fredet: våningshuset på Megarden i Horg. Bygningen er registrert som uendret og i god stand.

#### Vernet etter plan- og bygningsloven

Ingen av de undersøkte SEFRAK-bygningene var regulert til bevaring etter plan- og bygningsloven.

#### Andre planer og retningslinjer med bevaringsformål

155 av de undersøkte SEFRAK-bygningene i Melhus var underlagt andre planer og retningslinjer for bevaring. Av disse var 2 bygning tapt, 12 var truet og 3 sterkt truet. «Andre planer og retningslinjer med bevaringsformål» omfatter fire hensynssoner i kommuneplanens arealdel: Eggen-Flå, Gimsan-Rimol-Tranmæl, Tømmessletta og Voll-Eggdal.

#### LNF-områder

866 av de undersøkte SEFRAK-bygningene lå i LNF-områder (ifølge kommuneplanregisteret i Norge digitalt). 25 av bygningene i LNF-områdene var tapt i fjerde omdrev (3 %), 111 var truet og 25 var sterkt truet (16 % truet/sterkt truet). LNF-områder er landbruks-, natur- og friluftsområder, hvor det kun er tillatt med bygge- og anleggsvirksomhet som har direkte tilknytning til landbruk eller stedbunden næring.<sup>9</sup>

---

<sup>9</sup> LOV-2008-06-27-71: Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) § 11-7 nr 5

## 5 Samlet resultat – SEFRAK-bygninger

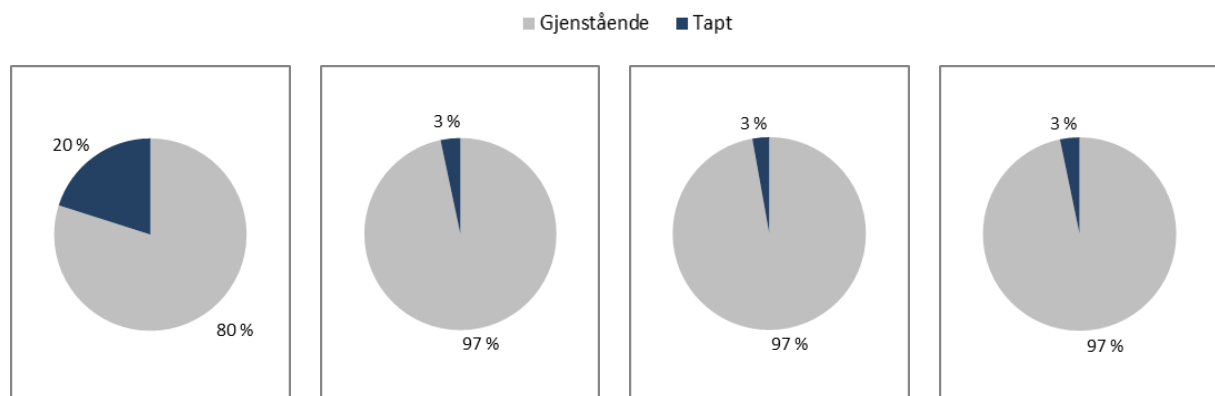
I dette kapittelet presenteres samlet resultat basert på innsamlete registreringsdata fra fire omdrev kontrollregistrering i Melhus kommune. Tap, tilstand og endring blir analysert mot bygningstype, geografisk område, samfunnssektor og sosial miljøsammenheng. (Detaljert resultat i vedlegg 1 og 2)

### 5.1 Tap pr omdrev

1073 SEFRAK-bygninger ble undersøkt i Melhus i fjerde omdrev. 3 % var tapt. Tapsandelen har vært noenlunde stabil gjennom andre, tredje og fjerde omdrev. Tapsandelen i første omdrev var på 20 %, men tidsintervallet var mellom tre og fire ganger så langt som de følgende omdrevene, ettersom den opprinnelige SEFRAK-registreringen i Melhus foregikk i tidsrommet 1978-1992.

Tabell 6 Tap av SEFRAK-bygninger. 1.-4. omdrev

SEFRAK-BYGNINGER	1. OMDREV	2. OMDREV	3. OMDREV	4. OMDREV	AKKUMULERT
Antall undersøkte	1429	1142	1104	1073	1429
Antall tap	287	38	31	35	391
Tapsprosent	20 %	3 %	3 %	3 %	27 %



Figur 3 Tap av SEFRAK-bygninger. Fra venstre: 1., 2., 3. og 4. omdrev

### 5.2 Akkumulert tap

Av de 1073 SEFRAK-bygningene, som inngikk i undersøkelsesgrunnlaget for Melhus ved oppstart av første omdrev, er til sammen 391 tapt, slik at det akkumulerte tapet er på 27 %.



Figur 4 Akkumulert tap av SEFRAK-bygninger. Fra venstre 1., 2., 3. og 4. omdrev

### 5.3 Årlig tap

Gjennomsnittlig årlig tap av SEFRAK-bygninger i Melhus kommune var på 0,7 % i andre omdrev, 0,6 % i tredje omdrev og 0,7 % i fjerde omdrev.



Figur 5 Årlig tap av SEFRAK-bygninger. Fra venstre: 2., 3. og 4. omdrev

### 5.4 Tapsårsaker

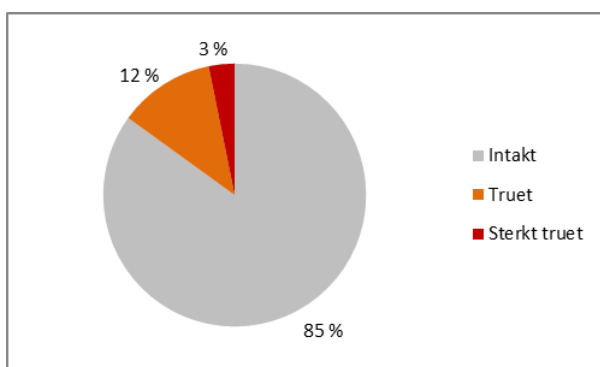
26 av totalt 35 SEFRAK-bygninger som var tapt i Melhus kommune i fjerde omdrev, var revet. Fire hadde falt i ruin og én var flyttet. For de øvrige tre bygningstapene ble tapsårsaken registrert som ukjent. Feltkontrollen er utvendig og visuell, og ikke basert på intervju med eier.

### 5.5 Tilstand

Av 1038 gjenstående SEFRAK-bygninger i Melhus er 12 % i dårlig teknisk tilstand (truet) og bærer preg av manglende vedlikehold over lengre tid, mens 3 % har svært dårlig tilstand (sterkt truet). Andelen bygninger i god stand har sunket fra 95 % i første omdrev til 85 % i fjerde omdrev.

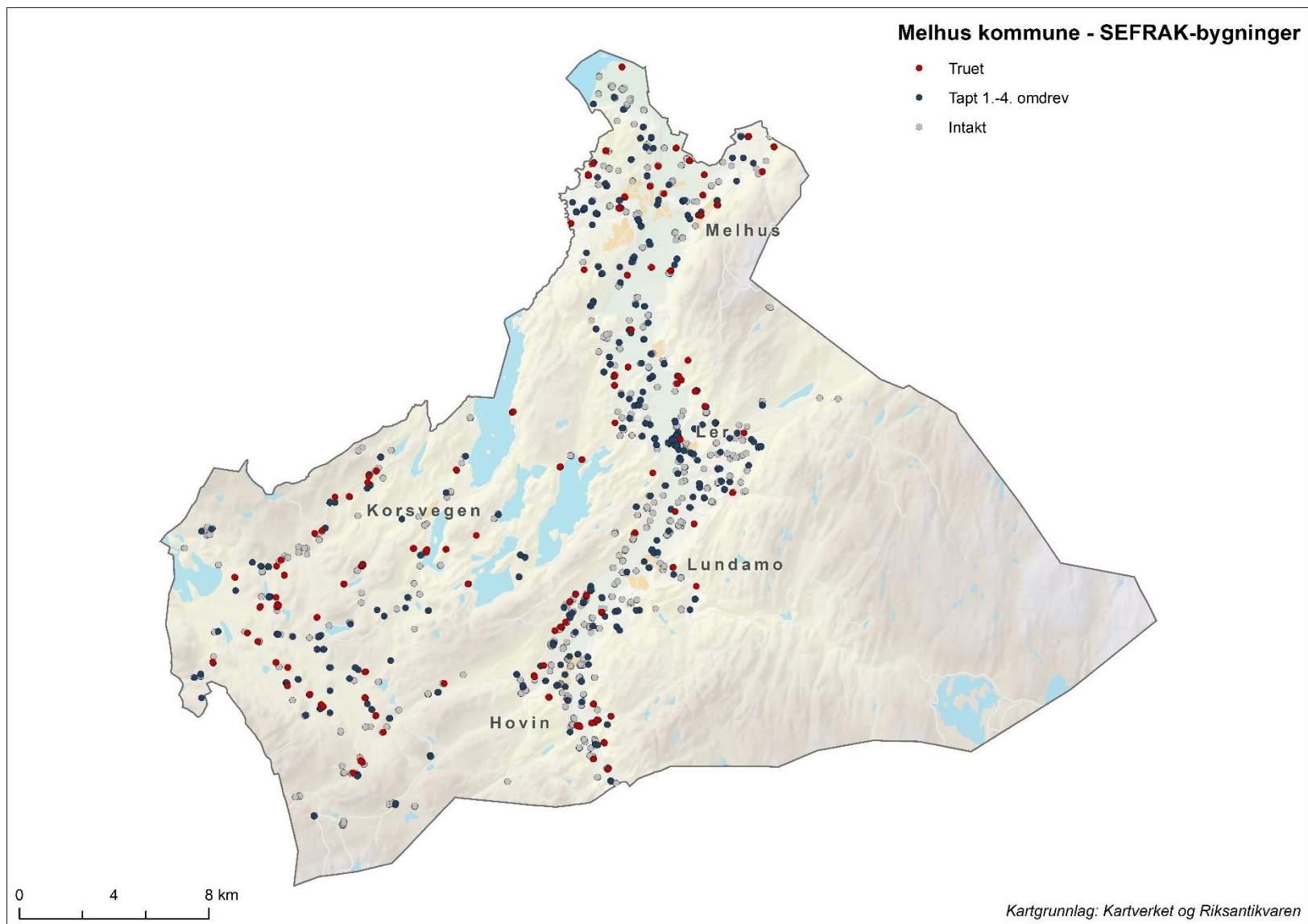
Tabell 7 Truete/sterkt truete SEFRAK-bygninger. 1.-4. omdrev

SEFRAK-BYGNINGER	1. OMDREV	2. OMDREV	3. OMDREV	4. OMDREV
Antall gjenstående	1142	1104	1073	1038
Truet	5 %	8 %	9 %	12 %
Sterkt truet	Ikke registrert	Ikke registrert	2 %	3 %
Intakt	95 %	92 %	89 %	85 %



Figur 6 Andel truete/sterkt truete av 1038 gjenstående SEFRAK-bygninger. 4. omdrev



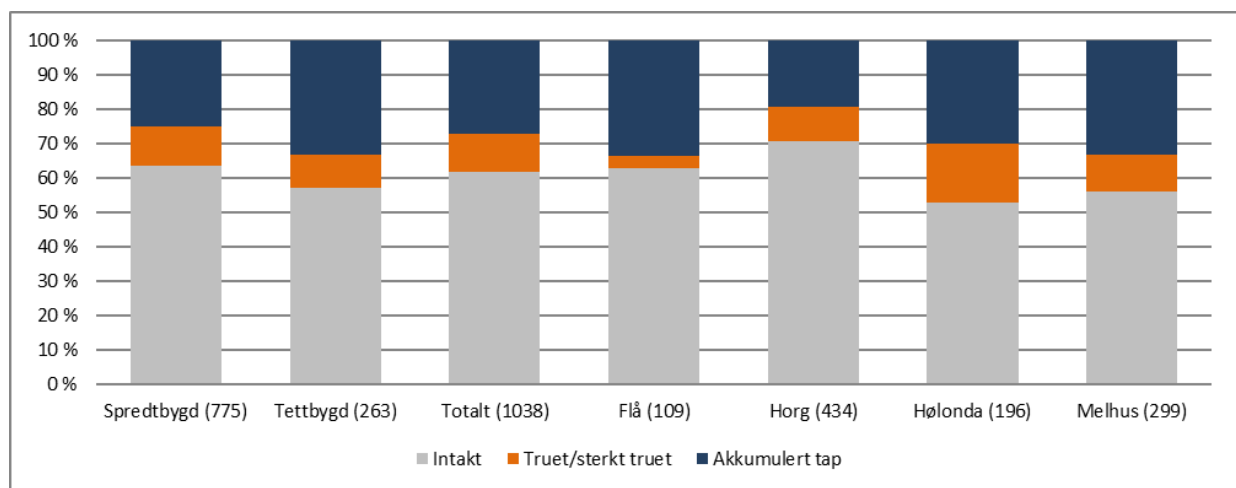


## 5.6 Geografiske variasjoner

I første, tredje og fjerde omdrev har tapsandelen vært høyest i tettbygde områder av Melhus (33 % akkumulert tap i tettbygde områder, mot 25 % i spredtbygde). Av de geografiske områdene Flå, Horg, Hølonda og Melhus, er det Horg (sør-øst i kommunen) som har minst tap (19 % akkumulert mot 27 % gjennomsnittstap i Melhus). Hølonda (sør-vest) er området med mest forfall på de gjenstående bygningene (24 % mot 15 % i gjennomsnitt i Melhus).

**Tabell 8 Tap og tilstand fordelt på geografiske områder i Melhus. SEFRAK-bygninger**

SEFRAK-BYGNINGER	SPREDTBYG D	TETTBYGD	TOTALT	FLÅ	HORG	HØLONDA	MELHUS
Undersøkt	1034	395	1429	164	538	280	447
Tapt 1. omdrev	18 %	25 %	20 %	26 %	12 %	22 %	26 %
Tapt 2. omdrev	3 %	3 %	3 %	3 %	3 %	2 %	5 %
Tapt 3. omdrev	2 %	4 %	3 %	4 %	3 %	3 %	2 %
Tapt 4. omdrev	3 %	5 %	3 %	3 %	3 %	6 %	3 %
Akkumulert tap	25 %	33 %	27 %	34 %	19 %	30 %	33 %
Gjenstående	775	263	1038	109	434	196	299
Truet/sterkt truet	15 %	14 %	15 %	6 %	12 %	24 %	16 %



**Figur 7 Tap og tilstand fordelt på geografiske områder. 1038 SEFRAK-bygn gjenstående 4. omdrev**

## 5.7 Samfunnssektor og sosial miljøsammenheng

Undersøkelsen viser at det har vært mer tap, men noe mindre forfall av bygninger med «Arbeider, husmann og tjenestemann» som opprinnelig sosial miljøsammenheng, enn av bygninger med «Bonde» som opprinnelig sosial miljøsammenheng (akkumulert tap: 31 % mot 26 %, og forfall: 14 % mot 16 %). 96 % av det opprinnelige undersøkelsesgrunnlaget på 1429 SEFRAK-bygninger i Melhus, tilhørte samfunnssektorkategori «Landbruk, fiske, fangst». Antallet bygninger definert innenfor de øvrige samfunnssektorene er dermed så lavt at det er vanskelig å peke på tendenser i datamaterialet.

SEFRAK-BYGNINGER	ARBEIDER, HUSMANN, TJENESTEMANN	BONDE
Undersøkt 1. omdrev	191	1194
Akkumulert tap	31 %	26 %
Gjenstående	131	878
Truet/sterkt truet	14 %	16 %



Venstre: A-endring registreres ved påbygg som dominerer det opprinnelige volumet (16530026037). Høyre: B-endring registreres ved mindre volumendringer, som nytt inngangsparti på bolighus (16530001016). 4 % av de gjenstående SEFRAK-bygningene i Melhus er registrert med A-endringer og 22 % har B-endringer. Foto: ÅD/NIKU 2018



Overflateendringer, som ny type vinduer (venstre) eller ny type takteking (høyre), registreres som C-endring (16530002006 og 16530024009). Av de gjenstående SEFRAK-bygningene i Melhus er 28 % registrert med C-endringer, mens 45 % av bygningene er uendret. Foto: ÅD/NIKU 2018



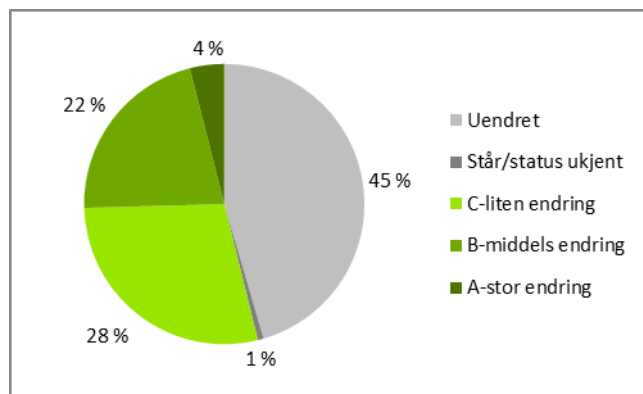
Venstre: Den borteste enden av masstua til venstre er revet, og bygningen er dermed registrert med B-endring (mindre volumendring). I tillegg er det registrert at deler av hus er revet (16530027061). Høyre: Utskifting av enkelte bygningsdeler av samme type som opprinnelig, vil i de fleste tilfeller ikke bli registrert som endring. Undersøkelsen vil derfor ikke fange opp tap av autenticitet på detaljnivå (16530029041). Foto: ÅD/NIKU 2018

## 5.8 A-B-C-endering

4 % av 1 038 gjenstående SEFRAK-bygninger har større volumendringer (A-endering) og 21 % har mindre volumendringer (B-endering). 28 % har overflateendringer (C-endering), som er endring av bygningens karakter gjennom generelt vedlikehold, f.eks. ved utskifting av panel, takbelegg og vinduer/listverk. Andelen endrete SEFRAK-bygninger har økt gradvis gjennom alle omdrev av overvåkingsprogrammet (26 %, 36 %, 46 % og 54 % i første til fjerde omdrev).

Tabell 9 A-B-C-endering – SEFRAK-bygninger. 1.-4. omdrev

SEFRAK-BYGNINGER	1. OMDREV	2. OMDREV	3. OMDREV	4. OMDREV
Antall gjenstående	1142	1104	1073	1038
A-endering	1 %	1 %	3 %	4 %
B-endering	10 %	13 %	17 %	21 %
C-endering	15 %	22 %	27 %	28 %
Står/ukjent endringsgrad	5 %	5 %	2 %	1 %
Endret totalt	26 %	36 %	46 %	54 %
Uendret	69 %	59 %	52 %	45 %



Figur 8 A-B-C-endering – 1038 gjenstående SEFRAK-bygninger. 4. omdrev

## 5.9 Annen endring

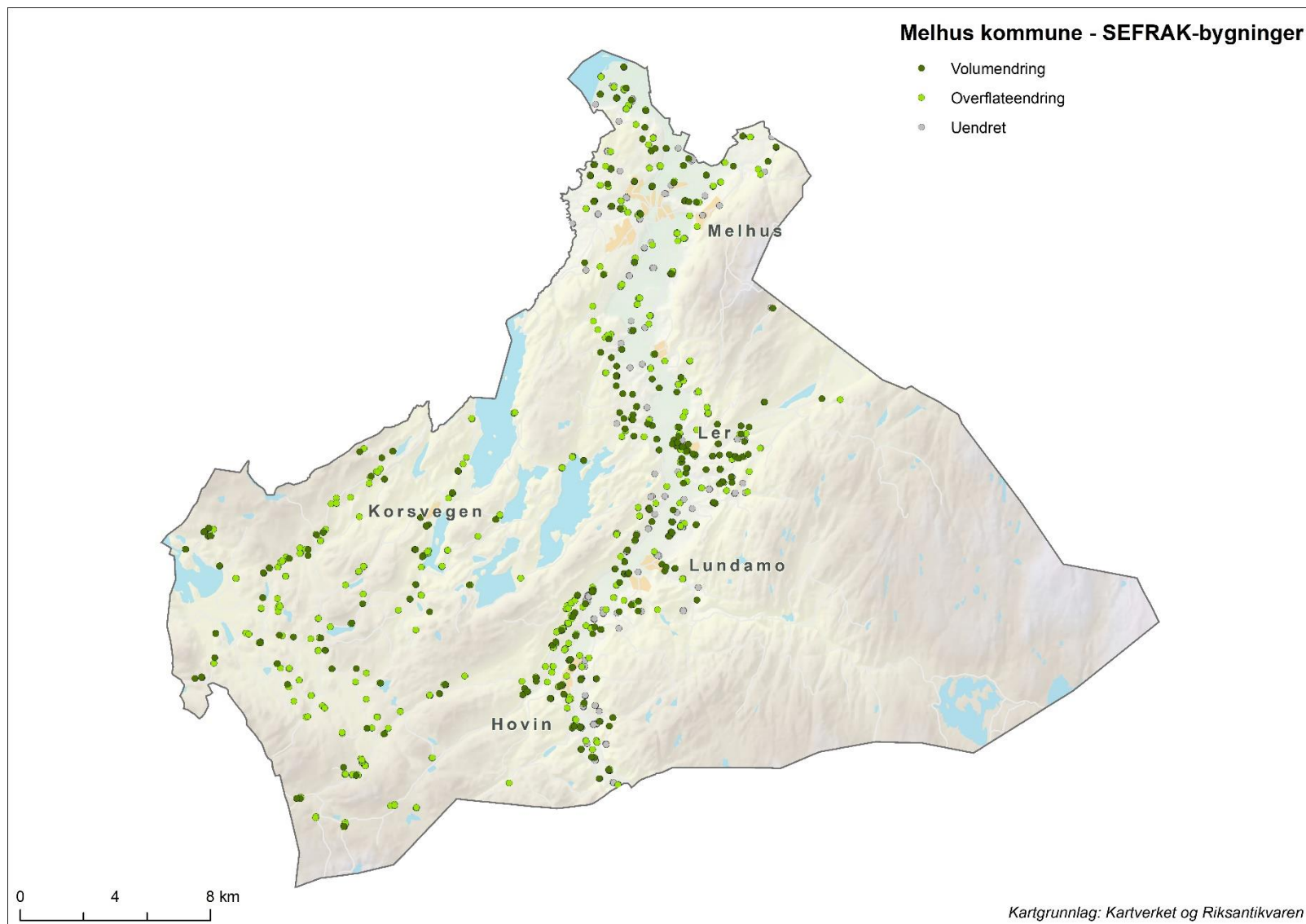
I tillegg til endringsgraden registreres det om deler av bygningen er revet og om den er tilbakeført til eldre uttrykk. Det skal også registreres om bygningen er dokumentert stilhistorisk tilbakeført, noe som kun unntaksvis vil fanges opp i feltkontrollen, som ikke er basert på intervju med eier.

- I fjerde omdrev er det registrert 38 tilfeller hvor deler av SEFRAK-bygningen er revet
- 13 av SEFRAK-bygningene i Melhus ble registrert som tilbakeført til eldre uttrykk
- Ingen av bygningene ble registrert som dokumentert stilhistorisk tilbakeført

Tabell 10 Annen endring – SEFRAK-bygninger. 4. omdrev

ANNEN ENDRING	BOLIGHUS, VÅNINGSHUS	DRIFTSBYGNINGER	MINDRE UTHUS	UTMARKSHUS	TOTALT
Deler av hus revet	10	15	11	2	38
Tilbakeført til eldre uttrykk	18	1	4	0	13

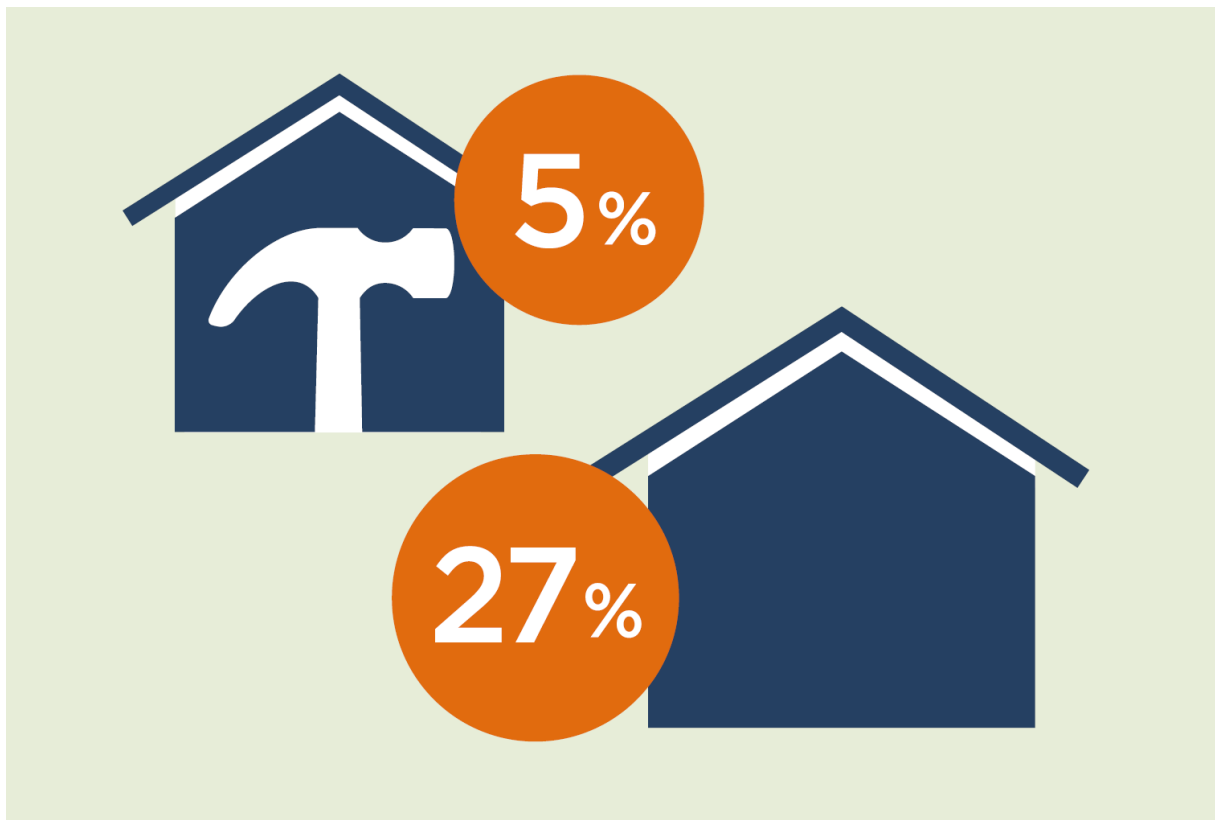




### 5.10 Sammenheng mellom tilstand og endring

De endrete SEFRAK-bygningene i Melhus kommune har gjennomsnittlig bedre tilstandsgrad enn de uendrete. 27 % av de uendrete bygningene er truet/sterkt truet, mens bare 5 % av de endrete bygningene er truet. Samme tendens er påvist i samlet resultat for 18 undersøkte kommuner i tidsrommet 2000-2014.<sup>10</sup>

En sannsynlig årsak til at endrete bygninger oftere har bedre bygningsteknisk tilstand enn uendret bygninger, er at endringer i mange tilfeller representerer vedlikehold, som følge av at bygningene er i bruk. Bygninger som er i bruk vil normalt endres i forbindelse med brukstilpasninger og istandsetting, mens forlatte bygninger blir stående uendret og forfaller.



Figur 9 Andel truede SEFRAK-bygninger av 559 endrete (øverst) og 472 uendrete (nederst)

<sup>10</sup> Dammann, Åse, 2015: Gamle hus da og nå. Status for SEFRAK-registrerte bygninger i 18 kommuner. Sammendragsrapport for Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram 2000-2014. NIKU Rapport 82, s 20

## 5.11 Bygningskategorier

SEFRAK-bygningene i Melhus er inndelt i fem hovedkategorier: «Bolighus/våningshus», «Driftsbygninger», «Mindre uthus», «Utmarkshus» og «Andre hustyper». Hovedkategoriene består av flere bygningstyper.

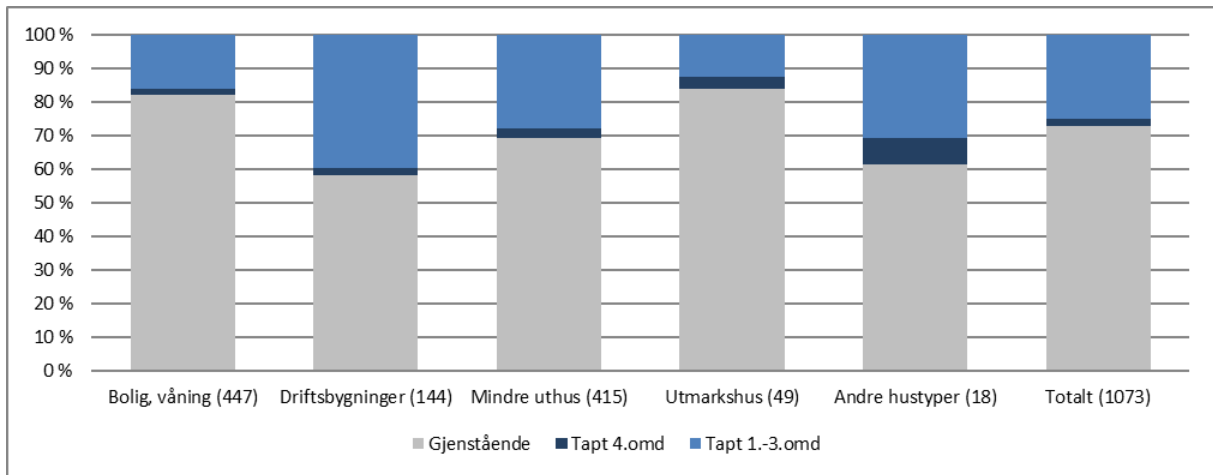
Av de undersøkte bygningskategoriene i Melhus er det driftsbygninger og mindre uthus som har høyest akkumulert tapsandel (42 % og 31 %). Tapet av store driftsbygninger har sunket fra tredje omdrev til fjerde omdrev (fra 6 % til 3 %), men det er denne bygningskategorien som har mest forfall på de gjenstående (28 % truet/sterkt truet mot 15 % i gjennomsnitt). Dette betyr at man må forvente økt tapstakt for de store driftsbygningene i årene som kommer. Bolighus/våningshus har lavere tapsandel enn gjennomsnittstapet i kommunen, både akkumulert (18 % mot 27 % totalt) og i fjerde omdrev isolert (2 % mot 3 % totalt) og mindre forfall (11 % truede/sterkt truede mot 15 % totalt), men en relativt høy andel av boligene er endret (73 % mot 54 % totalt). Det er boliger og store driftsbygninger som har mest volumendringer (43 % og 25 %) noe som tyder på brukstilpasninger.

Tabell 11 Tap, tilstand og endring for bygningskategorier i SEFRAK

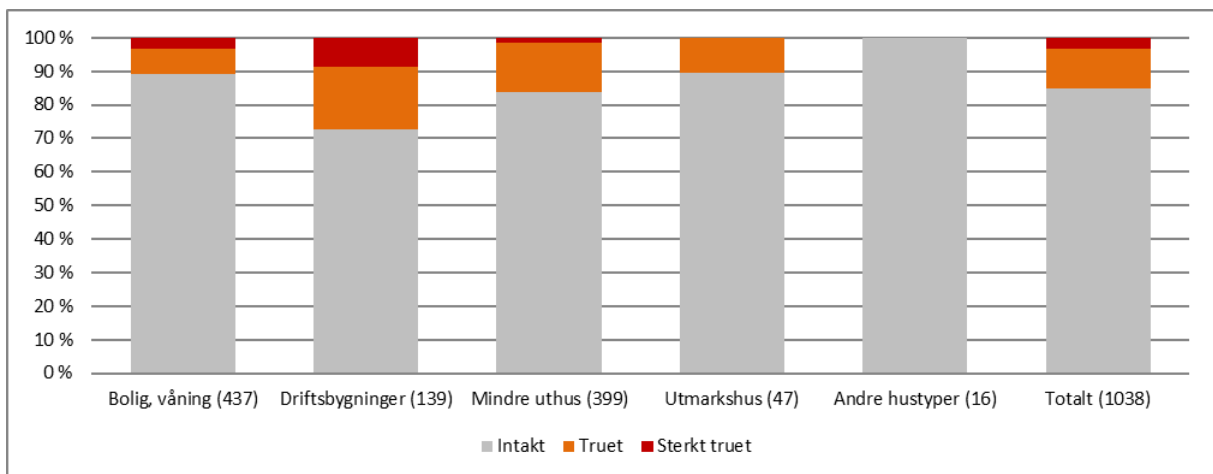
SEFRAK-BYGNINGER	BOLIGHUS, VÅNINGSHUS	DRIFTS-BYGNINGER	MINDRE UTHUS	UTMARKS-BYGNINGER	ANDRE HUSTYPER	TOTALT
Undersøkt	533	239	575	56	26	1429
Andel av totalt	37 %	17 %	40 %	4 %	2 %	100 %
Tapt 1. omdrev	12 %	33 %	23 %	9 %	27 %	20 %
Tapt 2. omdrev	3 %	5 %	4 %	0	0	3 %
Tapt 3. omdrev	2 %	6 %	3 %	4 %	5 %	3 %
Tapt 4. omdrev	2 %	3 %	4 %	4 %	11 %	3 %
Akkumulert tap	18 %	42 %	31 %	16 %	38 %	27 %
Gjenstående	437	139	399	47	16	1038
Andel av totalt	42 %	13 %	38 %	5 %	2 %	100 %
Truet	8 %	19 %	15 %	11 %	0	12 %
Sterkt truet	3 %	9 %	2 %	0	0	3 %
A-endring	5 %	6 %	2 %	4 %	0	4 %
B-endring	38 %	19 %	5 %	9 %	25 %	21 %
C-endring	30 %	22 %	30 %	23 %	44 %	28 %
Endret totalt	73 %	47 %	37 %	36 %	69 %	54 %



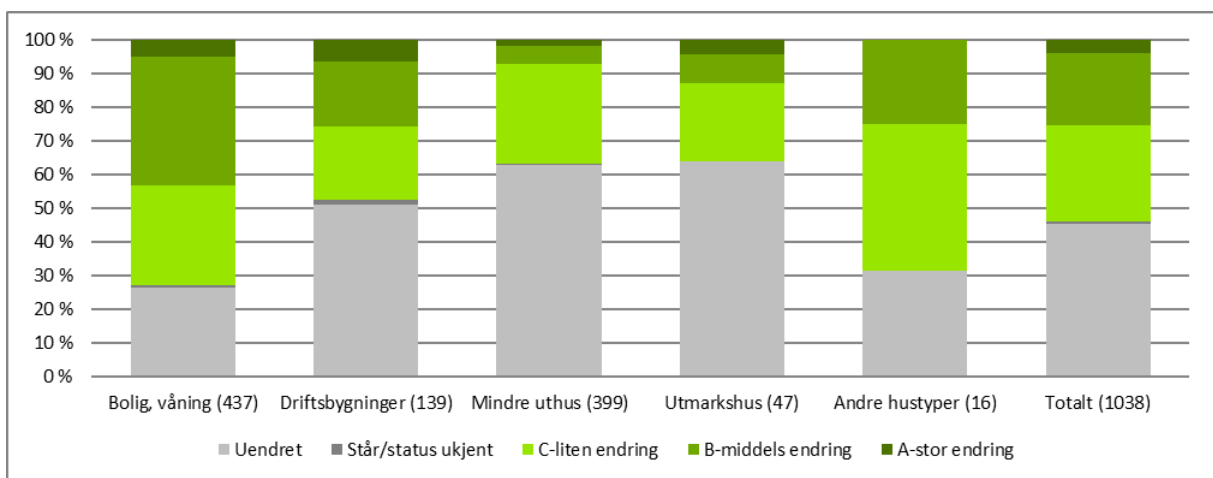
De store driftsbygningene har høyest akkumulert tapsandel av alle bygningskategoriene, men tapstakten har minsket. I fjerde omdrev er tapet på 3 %, som tilsvarer gjennomsnittstapet i kommunen (16530018026). Foto: ÅD/NIKU 2018



Figur 10 Akkumulert tap fordelt på bygningstyper i SEFRAK. 1073 undersøkte i 4. omdrev



Figur 11 Tilstand fordelt på bygningstyper i SEFRAK. 1038 gjenstående i 4. omdrev



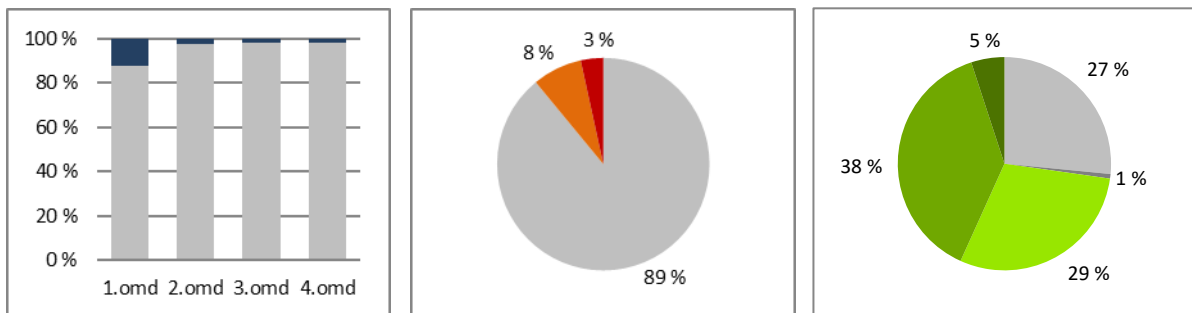
Figur 12 A-B-C-Endring fordelt på bygningstyper i SEFRAK. 1038 gjenstående i 4. omdrev



### 5.11.1 Bolighus/våningshus

Bolighus/våningshus utgjør 42 % av de gjenstående SEFRAK-bygningene i Melhus. Av totalt 533 boliger/våningshus i det opprinnelige undersøkelsesgrunnlaget, er nå 18 % tapt (12 %, 3 %, 2 % og 2 % i første til fjerde omdrev). Andelen tapte bolighus/våningshus i Melhus ligger under gjennomsnittstapet i kommunen, både i fjerde omdrev isolert (2 % mot 3 % totalt) og akkumulert tap (18 % mot 27 % totalt). Andelen truede/sterkt truede boliger er også noe lavere enn gjennomsnittet for alle bygningstyper (11 % mot 15 %), mens andelen endrete bygninger er høyere for boligene enn gjennomsnittet for alle bygningstyper (73 % mot 54 %).

■ Tapet ■ Sterkt truet ■ Truet ■ A-stor endring ■ B-middels endring ■ C-liten endring ■ Står/ukjent ■ Øvrige gjenstående



Figur 13 Tapte, truede og endrete «Bolighus/våningshus». 447 undersøkte i 4. omdrev

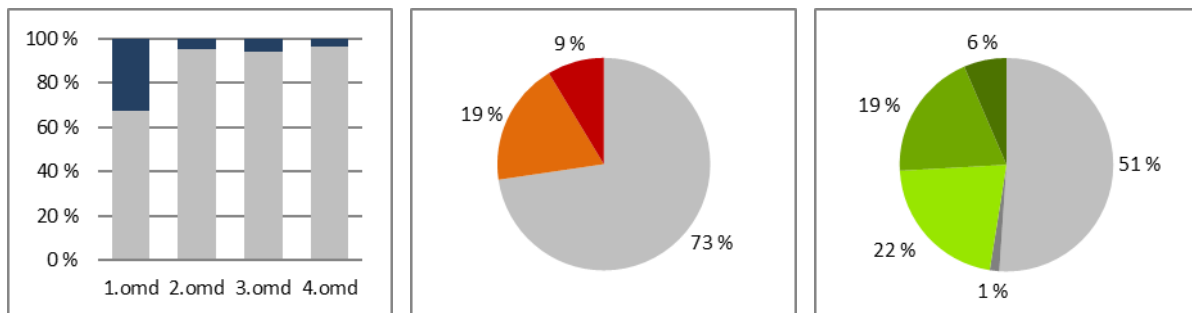


Boliger og våningshus utgjør mer enn en tredel av de undersøkte SEFRAK-bygningene i Melhus (37 %). 2 % var tapt i fjerde omdrev. Både tapsandel og andelen som er truet av forfall er lavere enn for de øvrige bygningstypene, men boliger og våningshus har høyest andel endringer av alle de undersøkte bygningskategoriene (73 %) og mange av endringene er volumendringer (43 %) (16530015031). Foto: ÅD/NIKU 2018

### 5.11.2 Driftsbygninger

Store driftsbygninger utgjør 13 % av de gjenstående SEFRAK-bygningene i Melhus. Av totalt 239 driftsbygninger i det opprinnelige undersøkelsesgrunnlaget, er nå 42 % tapt (33 %, 5 %, 6 % og 3 % i første til fjerde omdrev). Akkumulert tap av driftsbygninger er høyere enn gjennomsnittet for alle bygningstyper (42 % mot 27 % totalt), mens tapsandelen i fjerde omdrev isolert ligger på gjennomsnittet for kommunen (3 %). Andelen truete driftsbygninger er høy (28 %, hvorav 9 % er sterkt truete), mens andelen endrete driftsbygninger ligger under gjennomsnittet (47 % mot 54 % totalt).

■ Tapt ■ Sterkt truete ■ Truet ■ A-stor endring ■ B-middels endring ■ C-liten endring ■ Står/ukjent ■ Øvrige gjenstående



Figur 14 Tapte, truete og endrete «Driftsbygninger». 144 undersøkte i 4. omdrev



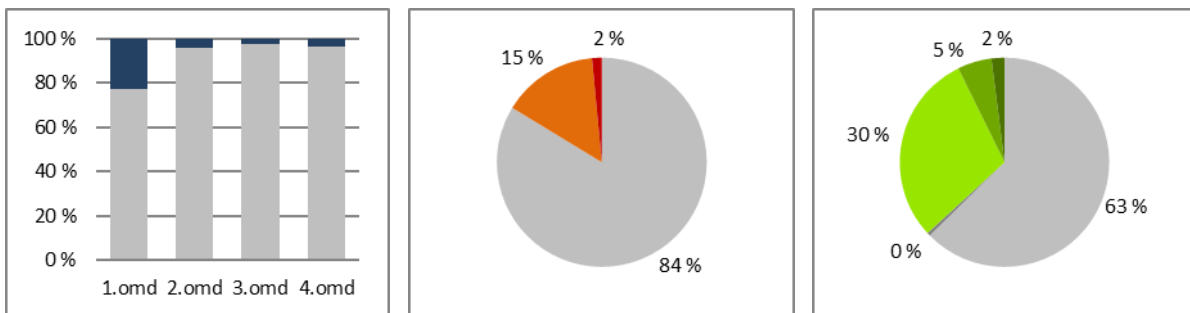
Mange av driftsbygningene som ble SEFRAK-registrert i Melhus på 1990-tallet, er nå tapt (42 %). Fem driftsbygninger var tapt i fjerde omdrev, og 27 % av de gjenstående er truete av forfall. 47 % er endret (16530002007). Foto: ÅD/NIKU 2018



### 5.11.3 Mindre uthus

Mindre uthus i og nær tunet utgjør 38 % av de gjenstående SEFRAK-bygningene i Melhus. Av totalt 575 mindre uthus i det opprinnelige undersøkelsesgrunnlaget, er nå 31 % tapt (23 %, 4 %, 3 % og 4 % i første til fjerde omdrev). Tapsandelen for de mindre uthusene er noe høyere enn tapsgjennomsnittet i kommunen i fjerde omdrev (4 % mot 3 % i gjennomsnitt totalt). Det samme gjelder akkumulert tap (31 % mot 27 % i gjennomsnitt) og andelen truede/sterkt truede (17 % mot 15 % i gjennomsnitt), mens andelen endrete ligger klart under gjennomsnittet for alle bygningstyper (37 % mot 54 %).

■ Tapt ■ Sterkt truet ■ Truet ■ A-stor endring ■ B-middels endring ■ C-liten endring ■ Står/ukjent ■ Øvrige gjenstående



Figur 15 Tapte, truede og endrete «Mindre uthus». 399 undersøkte i 4. omdrev

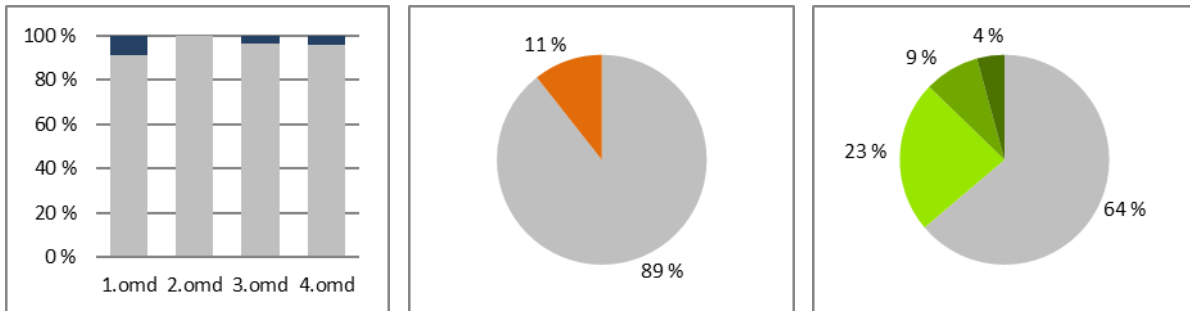


Den akkumulerte tapsandelen er lavere for de mindre uthusene enn for store driftsbygninger (31 % mot 42 % tap), og de mindre uthusene er også gjennomsnittlig i bedre stand enn de større driftsbygningene (17 % mot 28 % truet). Hele 74 % av de mindre uthusene er stabbur og loft, som er statusbygninger på gården (16530027063). Foto: ÅD/NIKU 2018

#### 5.11.4 Utmarkshus

Utmarkshus utgjør kun 5 % av de gjenstående SEFRAK-bygningene i Melhus. Av totalt 56 utmarkshus i det opprinnelige undersøkelsesgrunnlaget, er nå 9 tapt (16 %), hvorav to var tapt i fjerde omdrev. Fem av de gjenstående utmarkshusene er truet (11 %), men ingen er sterkt truet. Andelen endrete er lavere enn gjennomsnittet for alle bygningstyper (36 % mot 54 %).

■ Tapt ■ Sterkt truet ■ Truet ■ A-stor endring ■ B-middels endring ■ C-liten endring ■ Står/ukjent ■ Øvrige gjenstående



Figur 16 Tapte, truede og endrete «Utmarkshus». 49 undersøkte i 4. omdrev



49 SEFRAK-registrerte utmarkshus ble undersøkt i Melhus i 2018. To var tapt, og fem av de gjenstående var truet av forfall. Utmarkshusene har relativt få endringer (36 %) (16530024070). Foto: ÅD/NIKU 2018

## 6 Virkemidler for vern

### Organisering av kulturminneforvaltningen

I Melhus kommune er kulturminnefeltet organisert under enhet for Kultur og aktivitet. SEFRAK-skjemaer for Melhus er tilgjengelig gjennom Riksantikvarens BraArkiv og som kopisett i kommunen.

### Kommuneplan

I kommuneplanens samfunnsdel heter det at viktige naturressurser, kulturlandskap og kulturminner skal kartlegges og ivaretas på en god måte gjennom kommunens arealplanlegging og bevisst forvaltning.<sup>11</sup>

I planbestemmelsene til kommuneplanens arealdel heter det at reguleringsplaner skal inneholde risiko- og sårbarhetsbetraktninger for kulturminner og kulturmiljø, og at i plan- og byggesaker skal kulturminner og bygninger med antikvarisk og kulturhistorisk verdi ivaretas. Ved byggesøknader og planbehandling skal eksisterende og planlagte forhold dokumenteres. Videre heter det at Riksantikvarens nasjonale kulturminnedatabase Askeladden skal være en viktig del av beslutningsunderlaget i kommunens plan og byggesaksbehandling, sammen med Kulturminneprognozen, utarbeidet av Sør-Trøndelag fylkeskommune.<sup>12</sup>

### Kulturminneplan

Melhus kommune fikk midler til arbeid med kulturminneplan fra Riksantikvaren i 2013 (KIK-midler),<sup>13</sup> og i 2018 ble kommunedelplan for kulturminner vedtatt.<sup>14</sup> Kulturminneplanen inneholder oversikt og eksempler på verneverdige kulturminner og kulturmiljøer i kommunen og en utførlig tiltaksplan knyttet til de enkelte kulturminnene. I tillegg gir planen god oversikt over lokal og regional kulturminneforvaltning og planprosessen i forkant av vedtatt plan. I forordet til kulturminneplanen heter det at planen skal danne grunnlag for utvikling av kommunen ved fokus på kulturarven.<sup>15</sup>

### Fredet

To av de undersøkte bygningene i Melhus er fredet: Et våningshus på Megarden i Horg, som inngår i SEFRAK-kontrollen, og Prestegårdslåna ved Melhus kirke, som inngår i kontrollen av verneverdige kulturminner. Bygningene er registrert som uendret og i god stand.

### Regulert til bevaring

Ingen av de undersøkte objektene i Melhus kommune er regulert til bevaring etter plan- og bygningsloven.

### LNF-områder

866 av de 1073 undersøkte SEFRAK-bygningene i Melhus ligger i LNF-områder (ifølge kommuneplanregisteret i Norge digitalt). LNF-områder er landbruks-, natur- og friluftsområder, hvor det kun er tillatt med bygge- og anleggsvirksomhet som har direkte tilknytning til landbruk eller stedbunden næring.<sup>16</sup>

<sup>11</sup> Melhus kommune 2009: Kommuneplanens samfunnsdel Melhus 2025, s 4 og 8

<sup>12</sup> Melhus kommune 2014: Kommuneplanens arealdel 2013-2025, Planbeskrivelse s 28, 49

<sup>13</sup> Riksantikvarens hjemmeside, lest 05.03.19: [www.riksantikvaren.no](http://www.riksantikvaren.no)

<sup>14</sup> Melhus kommune 2018: Kulturminneplan for Melhus kommune 2018-2022

<sup>15</sup> Melhus kommune 2018: Kulturminneplan for Melhus kommune 2018-2022 s 3

<sup>16</sup> LOV-2008-06-27-71: Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) § 11-7 nr 5





SEFRAK-registrerte stabbur på Øysand (16530001012, 013). Foto: ÅD/NIKU 2018



Seks av bygningene på Horg bygdetun inngår i SEFRAK-registreringen (16530020066). Foto: ÅD/NIKU 2018

## Kilder

- Broe, Unni og Solrun Skogstad, 2007: Gamle hus da og nå. Status for SEFRAK-registrerte bygninger Melhus kommune, Sør-Trøndelag fylke 2003
- Broe, Unni og Solrun Skogstad, 2009: Gamle hus da og nå 2003-2008. Status for SEFRAK-registrerte bygninger Melhus kommune, Sør-Trøndelag fylke 2008, 2. omverv
- Dammann, Åse, 2014: Gamle hus da og nå. Status for SEFRAK-registrerte bygninger. Melhus kommune. Sør-Trøndelag fylke 2013. 3. omdrev. NIKU Rapport 74
- Dammann, Åse, 2015: Gamle hus da og nå. Status for SEFRAK-registrerte bygninger i 18 kommuner. Sammendragsrapport for Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram 2000-2014. NIKU Rapport 82
- FOR-2011-11-09-1088: Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer, kap 1
- LOV-1978-06-09-50: Lov om kulturminner (kulturminneloven)
- LOV-2008-06-27-71: Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)
- Melhus kommune 2009: Kommuneplanens samfunnsdel Melhus 2025
- Melhus kommune 2014: Kommuneplanens arealdel 2013-2025 Planbeskrivelse med planbestemmelser
- Melhus kommune 2018: Kulturminneplan for Melhus kommune 2018-2022
- NB!-registeret på Riksantikvarens hjemmeside: <http://nb.ra.no/nb/index.jsf>
- Riksantikvaren 1979 (2. utgave): Registrering av faste kulturminner i Norge. C Kodeliste for registrering av hus, rubrikk 28
- Riksantikvaren 2015: Veileder. Kommunalt verneverdige kulturminner i Askeladden
- Riksantikvaren BraArkiv: SEFRAK-registreringen i Melhus. SEFRAK-skjemaer og foto
- Riksantikvaren: Gamle hus da og nå – kontrollregistrering Melhus kommune 2003, 2008, 2013. Foto og rådata
- Riksantikvaren: Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner – kontrollregistrering Melhus kommune 2018. Foto og rådata
- Riksantikvarens hjemmeside: <http://www.riksantikvaren.no/Tema/Miljoeovervaaking>
- Riksantikvarens hjemmeside: <http://www.riksantikvaren.no/Veiledning/SEFRAK-registeret>
- Rundskriv T-3/00 fra Kirke- utdannings og forskningsdepartementet og Miljøverndepartementet: Forvaltning av kirke, kirkegård og kirkens omgivelser som kulturminne og kulturmiljø
- Statens kartverk, Geovekst: Kartgrunnlag
- Statistisk sentralbyrå: <http://statbank.ssb.no/statistikbanken>

## Vedlegg 1: Samlet resultat 10 kommuner

Tabell 12 Nøkkeltall tap av SEFRAK-bygninger. 10 kommuner. 1.-3. omdrev

SEFRAK	1. omd	Undersøkt	Tapt	Årlig tap	2. omd	Undersøkt	Tapt	Årlig tap	3. omd	Undersøkt	Tapt	Årlig tap	Gjenstående			
Kautokeino	ca 1985-2000	40	17	43 %	2,8 %	2005	23	3	13 %	2,6 %	2010	20	1	5 %	1,0 %	19
Nord-Aurdal	ca 1983-2000	1350	173	13 %	0,8 %	2005	1177	62	5 %	1,1 %	2010	1115	46	4 %	0,8 %	1069
Nittedal	ca 1974-1994	351	75	21 %	1,1 %	1994-2006	276	16	6 %	0,5 %	2011	260	11	4 %	0,8 %	249
Tromsø	ca 1985-2001	1086	152	14 %	0,9 %	2006	934	40	4 %	0,9 %	2011	894	53	6 %	1,2 %	841
Saltdal	ca 1990-2002	464	73	16 %	1,3 %	2007	391	18	5 %	0,9 %	2012	373	20	5 %	1,1 %	353
Sandnes	ca 1982-2002	781	235	30 %	1,5 %	2007	546	33	6 %	1,2 %	2012	513	29	6 %	1,1 %	484
Flora	ca 1992-2003	686	52	8 %	0,8 %	2008	634	31	5 %	1,0 %	2013	603	27	4 %	0,9 %	576
Melhus	ca 1985-2003	1429	287	20 %	1,1 %	2008	1142	38	3 %	0,7 %	2013	1104	31	3 %	0,6 %	1073
Bø	ca 1986-2004	803	111	14 %	0,8 %	2009	692	29	4 %	0,8 %	2014	663	21	3 %	0,6 %	642
Samnanger	ca 1983-2004	468	102	22 %	1,0 %	2009	366	21	6 %	1,1 %	2014	345	23	7 %	1,3 %	322
<b>Totalt</b>		<b>7458</b>	<b>1277</b>	<b>17 %</b>	<b>1,2 %</b>		<b>6181</b>	<b>291</b>	<b>5 %</b>	<b>1,1 %</b>		<b>5890</b>	<b>262</b>	<b>4 %</b>	<b>0,9 %</b>	<b>5628</b>

Tabell 13 Nøkkeltall tap, tilstand og endring av SEFRAK-bygninger. 10 kommuner. 4. omdrev

SEFRAK	4. omd	Undersøkt	Tapt	Gjenstående	Endret totalt	A-stor endring	B-middels endring	C-liten endring	Står	Truet	Sterkt truet								
Kautokeino	2015	19	1	5 %	18	1	6 %	0	0 %	1	6 %	0	0 %	0	7	39 %	4	22 %	
Nord-Aurdal	2015	1069	33	3 %	1036	380	37 %	31	3 %	100	10 %	249	24 %	11	175	17 %	54	5 %	
Nittedal	2016	249	5	2 %	244	166	68 %	20	8 %	63	26 %	83	34 %	6	12	5 %	12	5 %	
Tromsø	2016	841	48	6 %	793	486	61 %	26	3 %	177	22 %	283	36 %	21	67	8 %	20	3 %	
Saltdal	2017	353	12	3 %	341	152	45 %	6	2 %	63	18 %	83	24 %	0	39	11 %	4	1 %	
Sandnes	2017	484	21	4 %	463	290	63 %	7	2 %	102	22 %	181	39 %	11	42	9 %	8	2 %	
Flora	2018	576	42	7 %	534	277	52 %	10	2 %	78	15 %	189	35 %	7	78	15 %	18	3 %	
Melhus	2018	1073	35	3 %	1038	559	54 %	41	4 %	223	21 %	295	28 %	7	123	12 %	33	3 %	
Bø	2019	642																	
Samnanger	2019	322																	
<b>Totalt</b>		<b>5628</b>																	

Tabell 14 Nøkkeltall kommunalt verneverdige kulturminner

KOMMUNALT VERNEVERDIGE	År	Undersøkt	Truet	Sterkt truet	
Kautokeino	2015	0			
Nord-Aurdal	2015	0			
Nittedal	2016	82	3	4 %	0
Tromsø	2016	286	6	2 %	0
Saltdal	2017	13	0	0 %	0
Sandnes	2017	254	19	7 %	0
Flora	2018	108	4	4 %	0
Melhus	2018	93	11	12 %	0
Bø	2019				
Samnanger	2019				
<b>Totalt</b>					

Tabell 15 Nøkkeltall statlig listeførte bygninger verneklasse 2

STATLIG LISTEFØRTE BYGNINGER VK2	År	Undersøkt	Truet	Sterkt truet
Kautokeino	2015	0		
Nord-Aurdal	2015	0		
Nittedal	2016	0		
Tromsø	2016	12	0	0
Saltdal	2017	0		
Sandnes	2017	0		
Flora	2018	0		
Melhus	2018	0		
Bø	2019	0		
Samnanger	2019	0		
<b>Totalt</b>		<b>12</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

Tabell 16 Nøkkeltall listeførte kirker

LISTEFØRTE KIRKER	År	Undersøkt	Truet	Sterkt truet
Kautokeino	2015	0		
Nord-Aurdal	2015	3	0	0
Nittedal	2016	1	0	0
Tromsø	2016	4	0	0
Saltdal	2017	2	0	0
Sandnes	2017	2	0	0
Flora	2018	1	0	0
Melhus	2018	4	0	0
Bø	2019	1		
Samnanger	2019	1		
<b>Totalt</b>		<b>19</b>		



## Vedlegg 2: Detaljert resultat SEFRAK-bygninger Melhus

Tabell 17 Detaljert resultat SEFRAK-bygninger. Bygningstyper og bygningskategorier

BYGNINGSTYPER	1. omdrev		2. omdrev		3. omdrev		4. omdrev		Gjenstående	Endret totalt		A-stor endring	B-middels endring	C-liten endring	Står/ukjent endringsgrad	Truet	Sterkt truet
	Undersøkt	Tapt	Undersøkt	Tapt	Undersøkt	Tapt	Undersøkt	Tapt									
Bolig	19	3 16%	16	0 0	16	0 0	16	0 0	16	16 100%	3 19%	8 50%	5 31%	0 0	0 0	0 0	
Våningshus	514	63 12%	451	12 3%	439	8 2%	431	10 2%	421	302 72%	19 5%	159 38%	124 29%	3 1%	33 8%	15 4%	
<b>Bolighus, våningshus</b>	<b>533</b>	<b>66 12%</b>	<b>467</b>	<b>12 3%</b>	<b>455</b>	<b>8 2%</b>	<b>447</b>	<b>10 2%</b>	<b>437</b>	<b>318 73%</b>	<b>22 5%</b>	<b>167 38%</b>	<b>129 30%</b>	<b>3 1%</b>	<b>33 8%</b>	<b>15 3%</b>	
Driftsbygning	174	55 32%	119	7 6%	112	6 5%	106	3 3%	103	52 50%	8 8%	20 19%	24 23%	1 1%	16 16%	9 9%	
Fjøs, stall, låve	65	23 35%	42	1 2%	41	3 7%	38	2 5%	36	14 39%	1 3%	7 19%	6 17%	1 3%	10 28%	3 8%	
<b>Driftsbygninger i tunet</b>	<b>239</b>	<b>78 33%</b>	<b>161</b>	<b>8 5%</b>	<b>153</b>	<b>9 6%</b>	<b>144</b>	<b>5 3%</b>	<b>139</b>	<b>66 47%</b>	<b>9 6%</b>	<b>27 19%</b>	<b>30 22%</b>	<b>2 1%</b>	<b>26 19%</b>	<b>12 9%</b>	
Andre mindre uthus i/nær tunet	37	17 46%	20	0 0	20	1 5%	19	2 11%	17	6 35%	1 6%	2 12%	3 18%	1 6%	5 29%	1 6%	
Sidebygning	138	45 33%	93	6 6%	87	3 3%	84	2 2%	82	37 45%	4 5%	10 12%	23 28%	0 0	19 23%	2 2%	
Stabbur, loft	394	68 17%	326	12 4%	314	6 2%	308	11 4%	297	103 35%	3 1%	8 3%	92 31%	1 0%	35 12%	3 1%	
Uthus knyttet til bolig/bygård	6	1 17%	5	0 0	5	1 20%	4	1 25%	3	1 33%	0 0	1 33%	0 0%	0 0	0 0	0 0	
<b>Mindre uthus i/nær tunet</b>	<b>575</b>	<b>131 23%</b>	<b>444</b>	<b>18 4%</b>	<b>426</b>	<b>11 3%</b>	<b>415</b>	<b>16 4%</b>	<b>399</b>	<b>147 37%</b>	<b>8 2%</b>	<b>21 5%</b>	<b>118 30%</b>	<b>2 1%</b>	<b>59 15%</b>	<b>6 2%</b>	
Andre hus på setra	4	1 25%	3	0 0	3	0 0	3	0 0	3	2 67%	0 0	0 0	2 67%	0 0	0 0	0 0	
Seterbu/sel	24	1 4%	23	0 0	23	0 0	23	0 0	23	8 35%	2 9%	1 4%	5 22%	0 0	2 9%	0 0	
Seterfjøs	8	1 13%	7	0 0	7	0 0	7	0 0	7	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	
Seterløe	15	1 7%	14	0 0	14	2 14%	12	0 0	12	6 50%	0 0	3 25%	3 25%	0 0	2 17%	0 0	
Utløe, sommerfjøs	5	1 20%	4	0 0	4	0 0	4	2 50%	2	1 50%	0 0	0 0	1 50%	0 0	1 50%	0 0	
<b>Hus i utmark, seter</b>	<b>56</b>	<b>5 9%</b>	<b>51</b>	<b>0 0</b>	<b>51</b>	<b>2 4%</b>	<b>49</b>	<b>2 4%</b>	<b>47</b>	<b>17 36%</b>	<b>2 4%</b>	<b>4 9%</b>	<b>11 23%</b>	<b>0 0</b>	<b>5 11%</b>	<b>0 0</b>	
Forretningsbygg	4	0 0	4	0 0	4	0 0	4	2 50%	2	2 100%	0 0	0 0	2 100%	0 0	0 0	0 0	
Forsamlingshus	6	2 33%	4	0 0	4	1 25%	3	0 0	3	2 67%	0 0	2 67%	0 0	0 0	0 0	0 0	
Hotell, gjestgiveri, skystasjon, kafé	1	1 100%	0	0 0	0	0 0	0	0 0	0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	
Hytte	3	0 0	3	0 0	3	0 0	3	0 0	3	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	
Næringsbygg	3	2 67%	1	0 0	1	0 0	1	0 0	1	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	
Skole	5	0 0	5	0 0	5	0 0	5	0 0	5	5 100%	0 0	2 40%	3 60%	0 0	0 0	0 0	
Stasjonsbygning	2	1 50%	1	0 0	1	0 0	1	0 0	1	1 100%	0 0	0 0	1 100%	0 0	0 0	0 0	
Sykehus, pleiehjem	1	0 0	1	0 0	1	0 0	1	0 0	1	1 100%	0 0	0 0	1 100%	0 0	0 0	0 0	
Annet	1	1 100%	0	0 0	0	0 0	0	0 0	0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	
<b>Andre hustyper</b>	<b>26</b>	<b>7 27%</b>	<b>19</b>	<b>0 0</b>	<b>19</b>	<b>1 5%</b>	<b>18</b>	<b>2 11%</b>	<b>16</b>	<b>11 69%</b>	<b>0 0</b>	<b>4 25%</b>	<b>7 44%</b>	<b>0 0</b>	<b>0 0</b>	<b>0 0</b>	
<b>Totalsum</b>	<b>1429</b>	<b>287 20%</b>	<b>1142</b>	<b>38 3%</b>	<b>1104</b>	<b>31 3%</b>	<b>1073</b>	<b>35 3%</b>	<b>1038</b>	<b>559 54%</b>	<b>41 4%</b>	<b>223 21%</b>	<b>295 28%</b>	<b>7 1%</b>	<b>123 12%</b>	<b>33 3%</b>	

Tabell 18 Detaljert resultat SEFRAK-bygninger. Sosial miljøsammenheng

SOSIAL MILJØSAMMENHENG	1. omdrev			2. omdrev			3. omdrev			4. omdrev			Gjenstående	Endret totalt	A-stor endring		B-middels endring		C-liten endring		Står/ukjent endringsgrad		Truet	Sterkt truet			
	Undersøkt	Tapt	%	Undersøkt	Tapt	%	Undersøkt	Tapt	%	Undersøkt	Tapt	%			%	%	%	%	%	%	%						
Annen næringsdrivende	8	2	25 %	6	0	0	6	0	0	6	2	33 %	4	3	75 %	1	0 %	1	25 %	1	25 %	0	0	0	0	0	
Arbeider, husmann, tjenestemann	191	39	20 %	152	8	5 %	144	8	6 %	136	5	4 %	131	82	63 %	10	8 %	33	25 %	39	30 %	0	0	14	11 %	4	3 %
Bonde	1194	239	20 %	955	29	3 %	926	21	2 %	905	27	3 %	878	460	52 %	30	3 %	181	21 %	249	28 %	7	1 %	108	12 %	29	3 %
Embetsverk, institusjon	21	4	19 %	17	0	0	17	1	0,059	16	0	0	16	11	69 %	0	0	5	31 %	6	38 %	0	0	0	0	0	0
Ukjent	15	3	20 %	12	1	0 %	11	1	9 %	10	1	0 %	9	3	33 %	0	0	3	33 %	0	0	0	0	1	0 %	0	0
<b>Totalt</b>	<b>1429</b>	<b>287</b>	<b>20 %</b>	<b>1142</b>	<b>38</b>	<b>3 %</b>	<b>1104</b>	<b>31</b>	<b>3 %</b>	<b>1073</b>	<b>35</b>	<b>3 %</b>	<b>1038</b>	<b>559</b>	<b>54 %</b>	<b>41</b>	<b>4 %</b>	<b>223</b>	<b>21 %</b>	<b>295</b>	<b>28 %</b>	<b>7</b>	<b>1 %</b>	<b>123</b>	<b>12 %</b>	<b>33</b>	<b>3 %</b>

Tabell 19 Detaljert resultat SEFRAK-bygninger. Samfunnssektor

SAMFUNNSSEKTOR	1. omdrev			2. omdrev			3. omdrev			4. omdrev			Gjenstående	Endret totalt	A-stor endring		B-middels endring		C-liten endring		Står/ukjent endringsgrad		Truet	Sterkt truet			
	Undersøkt	Tapt	%	Undersøkt	Tapt	%	Undersøkt	Tapt	%	Undersøkt	Tapt	%			%	%	%	%	%	%							
Andre sektorer	19	3	16 %	16	0	0	16	1	6 %	15	0	0	15	12	80 %	0	0	5	33 %	7	47 %	0	0	0	0	0	0
Fast bosetting uten næringstilknytning	28	4	14 %	24	0	0	24	1	4 %	23	1	4 %	22	19	86 %	3	14 %	11	50 %	5	23 %	0	0	0	0	0	0
Industri, merkantil virksomhet	9	2	22 %	7	0	0	7	0	0	7	2	29 %	5	4	80 %	0	0	1	20 %	3	60 %	0	0	0	0	0	
Landbruk, fiske, fangst	1369	276	20 %	1093	38	3 %	1055	29	3 %	1026	32	3 %	994	524	53 %	38	4 %	206	21 %	280	28 %	7	1 %	123	12 %	33	3 %
Ukjent	4	2	50 %	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totalt</b>	<b>1429</b>	<b>287</b>	<b>20 %</b>	<b>1142</b>	<b>38</b>	<b>3 %</b>	<b>1104</b>	<b>31</b>	<b>3 %</b>	<b>1073</b>	<b>35</b>	<b>3 %</b>	<b>1038</b>	<b>559</b>	<b>54 %</b>	<b>41</b>	<b>4 %</b>	<b>223</b>	<b>21 %</b>	<b>295</b>	<b>28 %</b>	<b>7</b>	<b>1 %</b>	<b>123</b>	<b>12 %</b>	<b>33</b>	<b>3 %</b>

Tabell 20 Detaljert resultat SEFRAK-bygninger. Tettbygd/spredtbygd

SPREDTBYGD	1. omdrev			2. omdrev			3. omdrev			4. omdrev			Gjenstående	Endret totalt	A-stor endring		B-middels endring		C-liten endring		Står/ukjent endringsgrad		Truet	Sterkt truet			
	Undersøkt	Tapt	%	Undersøkt	Tapt	%	Undersøkt	Tapt	%	Undersøkt	Tapt	%			%	%	%	%	%								
Spredtbygd	1034	189	18 %	845	29	3 %	816	20	2 %	796	21	3 %	775	402	52 %	23	3 %	169	22 %	210	27 %	3	0 %	95	12 %	23	3 %
Tettbygd	395	98	25 %	297	9	3 %	288	11	4 %	277	14	5 %	263	157	60 %	18	7 %	54	21 %	85	32 %	4	2 %	28	11 %	10	4 %
<b>Totalt</b>	<b>1429</b>	<b>287</b>	<b>20 %</b>	<b>1142</b>	<b>38</b>	<b>3 %</b>	<b>1104</b>	<b>31</b>	<b>3 %</b>	<b>1073</b>	<b>35</b>	<b>3 %</b>	<b>1038</b>	<b>559</b>	<b>54 %</b>	<b>41</b>	<b>4 %</b>	<b>223</b>	<b>21 %</b>	<b>295</b>	<b>28 %</b>	<b>7</b>	<b>1 %</b>	<b>123</b>	<b>12 %</b>	<b>33</b>	<b>3 %</b>

Tabell 21 Detaljert resultat SEFRAK-bygninger. Geografiske områder

GEOGRAFISKE OMRÅDER	1. omdrev			2. omdrev			3. omdrev			4. omdrev			Gjenstående	Endret totalt	A-stor endring		B-middels endring		C-liten endring		Står/ukjent endringsgrad		Truet	Sterkt truet			
	Undersøkt	Tapt	%	Undersøkt	Tapt	%	Undersøkt	Tapt	%	Undersøkt	Tapt	%			%	%	%	%	%								
Flå	164	43	26 %	121	4	3 %	117	5	4 %	112	3	3 %	109	82	75 %	6	6 %	38	35 %	38	35 %	2	0 %	4	4 %	2	2 %
Horg	538	67	12 %	471	12	3 %	459	13	3 %	446	12	3 %	434	197	45 %	11	3 %	81	19 %	105	24 %	0	0	43	10 %	10	2 %
Høllonda	280	62	22 %	218	4	2 %	214	6	3 %	208	12	6 %	196	106	54 %	11	6 %	41	21 %	54	28 %	2	1 %	39	20 %	9	5 %
Melhus	447	115	26 %	332	18	5 %	314	7	2 %	307	8	3 %	299	174	58 %	13	4 %	63	21 %	98	33 %	3	1 %	37	12 %	12	4 %
<b>Totalt</b>	<b>1429</b>	<b>287</b>	<b>20 %</b>	<b>1142</b>	<b>38</b>	<b>3 %</b>	<b>1104</b>	<b>31</b>	<b>3 %</b>	<b>1073</b>	<b>35</b>	<b>3 %</b>	<b>1038</b>	<b>559</b>	<b>54 %</b>	<b>41</b>	<b>4 %</b>	<b>223</b>	<b>21 %</b>	<b>295</b>	<b>28 %</b>	<b>7</b>	<b>1 %</b>	<b>123</b>	<b>12 %</b>	<b>33</b>	<b>3 %</b>

## Vedlegg 3: Registreringsparametere og analytiske kategorier

Tabell 22 Registreringsparametere i overvåkingsprogrammet

STATUS	BESKRIVELSE
Tap	Absolutt tap av SEFRAK-registrerte objekter siden registreringstidspunktet. At huset fysisk sett er tapt eller flyttet til annet sted
Endret	Endret i forhold til den opprinnelige SEFRAK-registreringen
Uendret	Ingen eller mindre endringer i forhold til den opprinnelige SEFRAK-registreringen. Se nærmere presisering under C-endring
Står	Ukjent endringsgrad. Brukes for enkelte bygninger hvor det er vanskelig å klassifisere endringsgrad. Årsaken kan være fotokvaliteten på det opprinnelige SEFRAK-skjemaet, eller huset kan være utilgjengelig eller under oppussing/ombygging
Gjenoppstått	Hus som har vært midlertidig tatt ned og lagret ved tidligere kontrollregistrering, og som er satt opp i tilnærmet opprinnelig materiale og fysisk sammenheng, registreres som gjenoppstått
ÅRSAKER TIL TAP	BESKRIVELSE
Brent/naturkatastrofe	
Falt i ruin	
Flytting	Hus som er flyttet registreres som tapt, med unntak av flytting innen et snevert geografisk område, for eksempel gårdstunet
Forfall/opprydding	
Offentlig vedtak/planvedtak	
Riving	
Ukjent	
TILSTAND	BESKRIVELSE
Intakt	Huset står og er i normalt god teknisk tilstand
Truet	Dårlig teknisk tilstand. Manglende vedlikehold over lengre tid
Sterkt truet	Huset er i svært dårlig teknisk tilstand
ENDRING ABC	BESKRIVELSE
A-endring	Stor volumendring. Sterk grad av ombygging. Endring av bygningens grunnflate. Tilbygg/påbygg som i størrelse dominerer den opprinnelige bygningen. Bygningens opprinnelige volumkarakter er endret. Stor del av bygningen revet
B-endring	Liten volumendring. Mindre omfattende ombygging. Utvidelse av bygningens grunnflate. Mindre påbygg/tilbygg som underordner seg det eksisterende bygningsvolum. Mindre del av bygningen revet
C-endring	Overflateendring. Endring av bygningens karakter gjennom generelt vedlikehold, for eksempel ved utskifting av ytre bygningselementer som panel, takbelegg og vinduer/listverk. Mindre endringer, som skifting mellom relativt moderne taktekkning som bølgeblekk, eternitplater, asbestplater, aluminiumsplater, papp m.m. regnes ikke som endring. Det samme gjelder også utskifting av enkelte vinduer som har samme format, men hvor detaljene er vanskelig å kontrollere før/nå. Hvis panel, listverk, vinduer og takbelegg er helt fornyet, men er av samme type som ved den opprinnelige registreringen, vil dette i de fleste tilfeller ikke bli registrert som endring. Undersøkelsen vil derfor ikke fange opp tap av autentisitet på detaljnivå
ANNEN ENDRING	BESKRIVELSE
Deler av hus revet	En typisk endring er at deler av huset er bygd i lettere konstruksjon og er mer utsatt for forfall og derfor blir revet, mens den tømrete delen står igjen. Vanlig for driftsbygninger
Tilbakeført til eldre uttrykk	Endringer som representerer en tilbakeføring til eldre uttrykk eller stil
Dokumentert stilhistorisk tilbakeført	Tilbakeføring basert på dokumentert grunnlag

Tabell 23 Kategorier av vernestatus

VERNESTATUS	HJEMMEL
Fredet etter kml	Kulturminneloven
Vernet etter pbl	Plan- og bygningsloven
Listeført kirke	Rundskriv T-3/00 (Kirkerundskrivet)
Statlig listeført bygning verneklasse 2	Statlig landsverneplan
Kulturmiljø i kommuneplan	Kommuneplan
Kulturmiljø i kommunedelplan	Kommunedelplan
Prioritert liste i kulturminneplan	Kulturminneplan
NBI-område	Riksantikvarens NBI-register
LNF-område	Landbruks-, natur- og friluftsområder lagt ut i kommuneplan i henhold til plan- og bygningsloven

Tabell 24 Kategorier av bygningstyper

BYGNINGSTYPE	UNDERKATEGORI
Bolighus/våningshus	Bolig
	Våningshus
Bygård	Bygård
Driftsbygninger i tunet	Driftsbygning
	Fjøs, stall, låve
Mindre uthus i/nær tunet	Sidebygning
	Stabbur, loft
	Uthus knyttet til bolig/bygård
	Andre mindre uthus i/nær tunet
Hus i utmark/seter	Koie
	Kvern, sag
	Seterbu/sel
	Seterfjøs
	Seterløe
	Utløe, sommerfjøs
	Andre hus i utmark
	Andre hus på setra
	Naust, sjøhus, fyr m.m.
Naust, sjøbu	
Rorbu	
Sjøhus, brygge	
Andre hustyper	Bygdemagasin, telthus, tollbu
	Forretningsbygg
	Forsamlingshus
	Hotell, gjestgiveri, skystasjon, kafé mm
	Hytte
	Kirke, kapell
	Kommunehus
	Kraftstasjon, transformatorstasjon
	Næringsbygg
	Skole/internat
	Stasjonsbygning
	Sykehus, pleiehjem
	Ukjent

Tabell 25 Kategorier av samfunnssektor

SAMFUNNSSEKTOR	SEFRAK TALLKODE
Fast bosetting uten næringstilknytning	200
Industri/merkantil virksomhet	400-500
Landbruk, fiske, fangst	100
Andre sektorer	300, 600-900

Tabell 26 Kategorier av sosial miljøsammenheng

SOSIAL MILJØSAMMENHENG	SEFRAK TALLKODE
Arbeider, husmann, tjenestemann	30-39
Bonde	25
Embetsverk, institusjon	10-19
Fisker	26



Tabell 27 Geografiske kategorier i 10 kommuner

BØ	OMRÅDER	SEFRAK-KRETS	TETT-/SPREDTBYGD	SEFRAK-KRETS
			Sentrum	5-6
			Periferi	1-4, 7-11
FLORA	OMRÅDER	SEFRAK-KRETS	TETT-/SPREDTBYGD	SEFRAK-KRETS
	Florelandet/Brandsøya	301-318		
	Eikefjord/Bru (fjordene)	101-119		
	Kinn (øyene)	201-208		
KAUTOKEINO	OMRÅDER	SEFRAK-KRETS	TETT-/SPREDTBYGD	SEFRAK-KRETS
	Galanito	2	Tettbygd	1
	Lappoluobbal	6	Spredtbygd	2-7
	Mazé	7		
	Mieronjævre	4		
	Soattefielbma	5		
	Kautokeino	1		
MELHUS	OMRÅDER	SEFRAK-KRETS	TETT-/SPREDTBYGD	SEFRAK-KRETS
	Flå	13-15	Melhus kommunesenter	3-5, 11
	Horg	16-24	Øvrige tettbygd	9, 13, 18, 22, 26
	Hølanda	25-30	Spredtbygd	1-2, 6-8, 10, 12, 14-17, 19-21, 23-25, 27-30
	Melhus	1-12		
NITTEDAL	OMRÅDER	SEFRAK-KRETS	TETT-/SPREDTBYGD	SEFRAK-KRETS
	Øvre Hakadal	17-18	Tettbygd	2, 9, 12
	Nittedal for øvrig	2-15	Spredtbygd	4-7, 13-18
NORD-AURDAL	OMRÅDER	SEFRAK-KRETS	TETT-/SPREDTBYGD	SEFRAK-KRETS
	Aurdal kirkesogn	18-23	Tettbygd	9-10, 15-16, 18
	Skrautvål kirkesogn	12-13	Spredtbygd	1-8, 11-14, 17, 19-23
	Svenes kirkesogn	3-4, 6-9		
	Tingnes kirkesogn	10-11, 14-17		
	Tisleidalen kirkesogn	5		
	Ulnes kirkesogn	1-2		
SALTDAL	OMRÅDER	SEFRAK-KRETS	TETT-/SPREDTBYGD	SEFRAK-KRETS
	Nedre Saltdal	101-115	Tettbygd	105, 208
	Øvre Saltdal	201-209	Spredtbygd	101-104, 107-207, 209
SANDNES	OMRÅDER	SEFRAK-KRETS	TETT-/SPREDTBYGD	SEFRAK-KRETS
	Høle	31-34	Tettbygd	1, 9, 17, 27
	Høyland	5-25, 35-36	Spredtbygd	5-8, 10-14, 19-26, 28-36
	Riska	26-30		
SAMNANGER	OMRÅDER	SEFRAK-KRETS	TETT-/SPREDTBYGD	SEFRAK-KRETS
			Tysse tettsted	9
			Spredtbygd	1-8, 10
TROMSØ	OMRÅDER	SEFRAK-KRETS	TETT-/SPREDTBYGD	SEFRAK-KRETS
	Gamle Tromsø by	102-127	Tettbygd	102-1501, 2030-2060, 4104
	Hillesøy	4101-4306	Spredtbygd	1502-2020, 2070-4103, 4201-4508
	Tromsøysund	202-3202, 4001-4005, 4401-4508		
	Ullsfjord	3301-3308		

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

[www.niku.no](http://www.niku.no)

NIKU Oppdragsrapport 56/2019

**NIKU hovedkontor**  
Storgata 2  
Postboks 736 Sentrum  
0105 OSLO  
Telefon: 23 35 50 00

**NIKU Tønsberg**  
Farmannsveien 30  
3111 TØNSBERG  
Telefon: 23 35 50 00

**NIKU Bergen**  
Dreggsallmenningen 3  
Postboks 4112 Sandviken  
5835 BERGEN  
Telefon: 23 35 50 00

**NIKU Trondheim**  
Kjøpmannsgata 1b  
7013 TRONDHEIM  
Telefon: 23 35 50 00

**NIKU Tromsø**  
Framsenteret  
Hjalmar Johansens gt.  
14  
9296 TROMSØ  
Telefon: 77 75 04 00